

ЕВГЕН ЧОЛІЙ: «ПРИЄМНО ВРАЖЕНИЙ УКРАЇНЦЯМИ ЧЕХІЇ!»

Прагу за сприяння спілки «Українська ініціатива у Чеській Республіці» відвідав Президент Світового Конгресу Українців Євген Чолій. Ця людина, будучи відомим канадським юристом, віддає українській справі весь свій вільний час, регулярно відвідуючи різні країни, де є наша діаспора, зустрічаючись із земляками, урядовцями цих країн, дипломатами, активно лобіюючи й захищаючи наші інтереси. Це вже його другий візит до Чехії, однак контакти нашої громади із СКУ дуже інтенсивні, щоденні і майже дружні. Пан Чолій був дуже приємно вражений активністю української громади у Чехії та сердечно запрошує її представників на щорічні збори до Києва, які відбуваються у серпні. «Наша спілка УІЧР дуже добре, наполегливо й заздалегідь попрацювала, щоб пан Президент СКУ Євген Чолій мав стільки зустрічей, як на високому рівні, так і з громадськістю, ми раді, що візит був дуже вдалий», – наголосив голова УІЧР Віктор Райчинець.

Євген Чолій на зустрічах всюди наголошував, що дуже важливою є індивідуальна підтримка кожним діаспорянином діяльності СКУ, оскільки конгрес має серйозний вплив у ООН. «Більшості населення в різних країнах нам також важливо розповідати про позитивні зміни в Україні, реформи, боротьбу з корупцією та за незалежність і територіальну цілісність, бо інформаційна війна, яку веде Росія, дуже серйозна, і нам слід тут захищатися», – розповідав Євген Чолій.

У Празі на зустрічах з урядовцями пан Президент СКУ обговорив питання відкриття українського центру, можливо, пов'язаного із Музеєм Визвольної Бороти України, будова якого була зруйнована у 1945 році. Підіймалися питання українських поховань у Чехії, різносторонньої допомоги ЧР Україні, різноманітних діаспорних, міграційних та благодійних проєктів тощо. Пан Чолій запропонував Чехії визнати Голодомор 1933 року в Україні геноцидом українського народу, а також

чітко назвати певні території України окупованими Росією й протестувати проти цього на міжнародному рівні, послідовно підтримуючи санкції проти держави-окупанта й надаючи допомогу в обороні України. Також просив і надалі підтримувати діяльність української діаспори у Чехії та світі.

Візитом до Праги пан Президент закінчив поїздку кількома європейськими державами. Він подякував УІЧР, усім українським спілкам й посольству України у Чехії за підтримку візиту і теплий прийом. Особливо приємно його вразила зустріч із дітьми, батько яких загинув, обороняючи Україну – ці дітки саме перебували у Чехії на відпочинку. Організаторам цієї поїздки він також щиро подякував.

пор

(Ще до теми – стор. 5 та стор. 19)

Казкове мамине свято

Українська громада в Празі з нагоди Днів матері та захисту дітей організувала ряд заходів. Зокрема, самодіяльний творчий колектив «Джерело» на чолі з Дарією Любачівською 14 травня влаштував свято «Мамо рідна моя, ти ночей не доспала» в Емаузькому монастирі, що на Вишеградській 49. І було там усе витримано в дусі «Джерела», адже колектив уже всьоме організовував святкування Дня матері: хореографічні постановки різновікових танцювальних груп, співи талановитих дівчаток, вистава, щаслива публіка, частування тощо. Також культурно-освітній центр «Крок», заснований в цьогоріч у березні при товаристві «Українських професійних спілок», уже встиг долучитися до святкового марафону. Силами педколективу та діток центру «Крок» 6 травня було організовано День матері в актовій залі на вул. Аргентинській 38. Глядачі мали привілей потішитися сценкою «Великодній кошик»,

танцем, малюнками та конкурсами для матерів, віршами-привітаннями та піснями, а на завершення молилися за матерів: Пошли їй не скарби, а щастя і долю, Щоб дні їй минули без смутку і болю. Рятуй від недуги матусеньку милу, Даруй їй здоров'я, рукам даруй силу, Щоб діток зростила і вивела в люди, Щоб ними раділа й пишалась усюди. А творчий колектив «Берегиня» вперше в Празі підготував «Казкове свято» з нагоди Дня захисту дітей в ареалі «На Мар'янці» (вул. Белогорська 35) 1 червня 2017 року. У рамках цього свята виступив дитячий колектив «Світоч», діти брали участь в різноманітних іграх, конкурсах, вікторинах, змаганнях, співали караоке, мали згоду продемонструвати власні таланти, а врешті й відривалися на дитячій дискотеці та частувалися. Ця акція стала чудовою можливістю для українських дітей Праги позабавлятися разом в одному

Під час «Казкового свята». Фото авторки.

місці, знайти нових приятелів та поглибити дружбу... Так хочеться, щоб нам ніколи не бракувало сили та сміливості робити потрібні справи... З любові... Для Любові... Татусику! Мамочко! Так хочеться, щоб ви тут і тепер були щасливими! Щоб мали відвагу щомиті вибирати щастя! Щоб мали мудрість як і коли ділитися цим щастям!

Катерина Воїнська

Свято «Останнього дзвоника»

Останній дзвінок пролунав 3 червня в празькій суботній українській школі «Ерудит». Традиційно щороку він сповіщає про закінчення занять у школі та прекрасної пори для всіх учнів – літніх канікул. У чеській столиці вже кілька років поспіль лунає такий дзвінок в українській школі та знову проводить своїх випускників. Країна Знань перегортає ще одну сторінку нашого освітянського літопису. Упродовж цього навчального року учні нашої школи припадали до цілющих джерел культури і духовності, старанно засвоювали закони живої і неживої природи, скарби рідної мови та гуманістичні цінності. У рідній школі зміцніли і загартувалися душі громадян цієї Країни – і безтурботних першокласників, і замріяних у майбутнє випускників. Святково прибранна зала, лунає музика та пісні про школу. На святі присутні представники Посольства України в Чеській

Республіці, Будинку національних меншин в Празі, батьки та гості. Стоять на лінійці радісні випускники, котрих щиро вітають учні початкової школи своїми віршами та піснями. Слово мають і найстарші діти – вони звертаються з подякою до вчителів та батьків. Посол України в ЧР пан Євген Перебийніс урочисто вручив свідоцтва та атестати випускникам, табелі про закінчення навчального року, нагородив учнів та батьків подяками, грамотами. Та ось випускник разом з першокласницею сповіщає дзвінком про закінчення навчального року та до нових зустрічей. Щира подяка всім батькам, спонсорам та меценатам школи, Посольству України в Чеській Республіці за підтримку української освіти за кордоном. Особлива подяка керівництву та педагогам Міжнародної української школи за успішно проведену атестацію учнів в Празі.

Керівництво школи

Випускниці «Ерудиту» 2017 року.

«Голодомор» побачили в Чехії

Канадський фільм «Грік жнива» Джорджа Менделюка під назвою «Trpká úroda (Bitter Harvest)» був показаний у кінотеатрах Чехії. 15 червня відбулася його прем'єра у Празі, і протягом двох тижнів його показували у кінотеатрах країни, таким чином знайомлячи чехів із маловідомою сторінкою історії. Художній фільм крізь призму трагічної любові молодих людей описує події 1932–1933 років в Україні, де комуністичний режим влаштував геноцид через штучний голодомор. Утім, незважаючи на те, що сюжет стрічки базується на реальних подіях, багато критиків вважають її слабкою. Більшість українських кінокритиків відгукнулися про стрічку негативно. Українські оглядачі розкритикували відсутність психологічної глибини стрічки та ретельного історичного викладу подій Голодомору.

Вл. інф.

Якщо вишиванка почала ходити – пильнуй, щоб не зашпорталася!

Цьогоріч прихід весни, яка нарешті наважилася обійняти землю в травні, співпав зі Всесвітнім днем вишиванки. Часами складалося враження, що сама весна прийшла у вишиванці. Чи то сама вишиванка, довжелезна й строката, походить вулицями, а з її мережок сяють усмішками ті, які захотіли третього четверга травня долучитися до цього свята, одягнувши вишиванку.

У столиці Чеської Республіки українська громада вирішила насолодитися Днем вишиванки сповна. Тож святкували вишиванкове тридення! 18-го травня в четвер біля пам'ятника Тарасові Шевченкові в Празі українці приєдналися до міжнародного флешмобу, а також переглянули повнометражний фільм «Спадок нації» (режисер Олександр Ткачук, сценарист Леся Воронюк). 19-го травня діти й молодь брали участь у майстер-класі «Хрестик за хрестиком – моя вишиванка». У неділю ж 21-го травня відбулася вишиванкова хода від храму Св. Климента. А в Національному домі на Виноградах творчий колектив «Берегиня» підготував цілий концерт із різноманітними виступами різних гуртів (це, зокрема, «Світоч» – дитячий колектив, також і сама «Берегиня»,

Учасники вишиванкової ходи біля костелу Святої Людмили на Площі Миру в Празі.

і тернопільський гурт «Тріода» – супер фіналісти телешоу Х-фактор), конкурсами, показом автентичного одягу етногалереї «Спадок» родини Демкур, танцями та чагуванням...

А мені раптом збрела в голову дивацька думка: «Якщо вишиванка почала ходити

– пильнуй, щоб не зашпорталася!» Це як з малюком – тільки спокою, поки лежить в ліжечку й усміхається. А коли стає на рівні ноги, то треба вже водити, підстрахувати, допомагати підводитися... Наша вишиванка почала ходити, вітаю нас!

Катерина Воїнська

Згадали жертв депортації з Криму

В столиці Чехії Празі 18 травня вшанували пам'ять жертв депортації кримських татар. Акцію провели з ініціативи кількох громадських організацій, зокрема Міжнародної асоціації українців «Євромайдан», Bez komunistů.cz та ін. Учасники зібралися біля Меморіалу жертвам комунізму на Уезді. В жалобній акції взяли участь дипломати посольства України в Чехії, представники громадських об'єднань, українська та чеська громадськість, заспівали Марія Камінська та Ольга Мандова з ДУО МарОля. Присутні висловили жаль за загиблими під час депортації, адже цей день – найтрагічніша подія в історії кримськотатарського народу. Утім, усі висловлювали надію та віру у майбутнє Криму після припинення російської окупації та повернення до повноцінного функціонування у складі України.

Свою підтримку висловив незмінний друг України, керівник платформи Bez komunistů.cz Петр Марек. Посол України в Чехії Євгеній Перебийніс нагадав про жах війни, котра триває і досі, розповів про передумови трагічних подій, які ми спостерігаємо зараз в окупованому Криму, і те, що десятки кримських татар

Депортацію кримських татар згадували чехи та українці. Фото Христина Клецов

були заарештовані, побиті й вбиті через непідтримку окупаційних властей. Голова ГО Міжнародної асоціації українців «Євромайдан» Михайло Топоров наголосив, що під час депортації 1944 року і після неї жертвами стали більше ніж 60 тисяч кримських татар. Також пригадав, як будучи студентом, на власні очі бачив, як у 1988–1989 роках кримські татари поверталися в Крим, де жили в полях

і напівзруйнованих будівлях, але були щасливі, що вони на рідній землі. Активісти пригадали страшні події, що мали місце в Україні 73 роки тому, зачитали спогади людей, що пережили насильницьке виселення та вшанували загиблих, положивши у підніжжя Меморіалу квіти та запалили свічки, зазвучав гімн кримськотатарського народу.

Євромайдан

Зустріч із захисниками

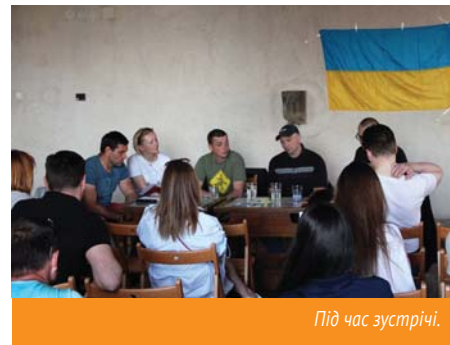
У понеділок 12 червня «Празький Майдан» та «Українська Європейська перспектива» влаштували зустріч із громадськістю для двох чоловіків, які воювали в зоні АТО. Це був росіянин Ігор, який бився на українській стороні конфлікту, і Олександр, який народився на сході України і спочатку вірив російській пропаганді.

Ігор відправився в Україну, оскільки не погоджувався із політикою Путіна. До останніх секунд він мав сумніви щодо того, чи є його рішення правильним. Незважаючи на те, що українці сприймають його героєм, він дотепер не отримав українського громадянства. Тепер він сподівається жити у Чехії.

Олександр перед Майданом жив своїм життям і не цікавився політикою. Не знав нічого про життя в Західній Україні. Майдан та подальшу анексію Криму спостерігав у Білорусі через російський телеканал. Спочатку вірив у те, що «фашисти і банде-

ривці захопили владу у Києві, їдуть різати росіян» і у «російських визволителів». Він навіть хотів приєднатися до сепаратистських підрозділів. Однак, коли його рідне місто Краматорськ було звільнене українською армією і нічого такого не сталося, чим лякала російська пропаганда, він побачив реальну ситуацію. Згодом вступив у лави української армії, в один із добровольчих батальйонів. У бойовій операції втратив ногу. До долі ставиться як на диво оптимістично, жартував про те, що «тепер наче піратський капітан, хіба що без лайливого папуги».

І з шокуючою відвертістю гості розповідали про свій досвід із зони АТО. Про те, як вони справляються з усім, що там бачили і випробували, про те, як у зоні військових дій між бойовими товаришами формуються дуже близькі відносини, як надзвичайно важко в боротьбі губити друзів. Ігор навіть

Під час зустрічі.

зізнався, що такої реальності йому своїм способом навіть не вистачає у цивільному житті.

Це була дуже сильна зустріч, яка показала, головним чином, те, сильно може впливати пропаганда, якою складною є ситуація в східній частині України, а й те, якою є сила людського духу.

PM Blog

Путінофіли провокують на «Празькому Майдані»

«Празький Майдан» продовжує свою непросту діяльність у ці гарячі – й у прямому, й переносному значенні цього слова – дні на площі Старого Міста. Тут завжди вирують емоції – активісти відчують на собі як бурхливе схвалення, так і різке засудження, критику й непристойні образи. В неділю, 25 червня, до намету навідався українець з Луганської області, який захоплювався діяльністю майданівців та дякував їм. З іншого боку, приходили традиційно шокуючі представники «Русскава міра», агресивного, іноді навіть смішного, але по своїй суті небезпечного. Не раз майданівцям доводилося чути фрази про те, що «російські танки до Праги повернуться» і погрози щодо себе про повторення схожих до комуністичних репресій 50-х років та під час «нормалізації». Активісти заснували нову петицію – з вимогою включення «ДНР» та «ЛНР» до списку терористичних організацій.

11 червня «Празький Майдан» прийшли підтримати, крім чехів та українців, навіть кілька росіян. Але «до намету прийшла «добре вгодована» росіянка, яка однозначно стверджувала, що нам ніхто не вірить, хоча сама бачила багато підписів під нашою петицією із вимогами запроваджувати ще суворіші санкції проти Росії, – пишуть активісти у своєму блозі. – Якийсь занадто злий росіянин навіть дорепетувався до абсурдного гасла «Україно, руки геть від Росії!» Росіяни часто аргументують «Ми велика країна, нас багато, нас ніхто не переможе!» Навіть дванадцятирічна російська дівчинка тоном битої життям людини лялася, мовляв, як ми сміємо тут діяти, Путін хороший, Росія прекрасна і Крим ніколи не повернеться. Серед однодумців цікавою була українка, яка живе довгий час в Відні – вона казала, що там набагато серйозніші закони, які обмежують публічні мітинги, пікети, демонстрації тощо. Вона

Люди підписують петиції, складені активістами «Празького майдану». Фото PM Blog.

хотіла б бачити у Відні якусь подібну до «Празького Майдану» акцію».

4 червня «Майдан» відвідала відома поетеса Анастасія Дмитрук та захисник України лейтенант Олександр Проскурін, який воював проти російських агресорів на Донбасі.

пор

Конституція біля Кобзаря

День Конституції України був відзначений 28 червня біля пам'ятника Тарасові Шевченку в Празі на площі Кінських. Учасники акції поклали вінки до підніжжя скульптури Кобзаря, послухали виступ львівського дитячого колективу «Жайвір». В урочистій церемонії взяли участь представники Посольства України в ЧР, активісти громади, прихильники й зацікавлені. Верховна Рада України прийняла 28 червня 1996 року першу Конституцію нової незалежної держави. Прийняття конституції закріпило правові основи незалежної України, її суверенітет і територіальну цілісність.

пор

Участь у мультикультурних фестивалях

Українська громада Праги активно працювала на міжкультурному фестивалі Refufest, який відбувався у суботу 27 травня на товарній станції Жижков. Тут відвідувачі куштували українські страви, знайомилися з українською культурою, просто оговорювали з українцями те, що їх цікавило. На стенді презентували кілька останніх видань відновленого часопису «Na východ!», над яким працюють українські інтелектуали Галина Бабак та Радко Мокрик. Подібний український намет діяв також 10 червня у Центральному парку на Панкраці, де проводився мультикультурний фестиваль «Kaleidoskop 2017». Майстер-клас ручного ткацтва гобеленів провела художниця Лідія Криштал, а майстриня Людмила Гончар показувала, як взяти вінки з польових квітів – традиційну прикрасу для дівчат на слов'янське народне свято Івана Купала. Також майстер-клас провів художник світового рівня Олександр Онищенко. «Ми бачили

по задоволених москських гостей, як їм смакують вареники (з капустою, картоплею і сиром), деруни, голубці, борщ, огірки і капуста, грибна підливка, м'ясе і сальце, колганівка, горілка і квас... Ми продали все, що мали, а мали ми не мало. То й добре, для фанатів нічого не шкода, – жартівливо відзначила у соцмережі Галина Андрейців з УЄП. – Велике спасибі нашому другу-волонтеру зі Львова Петру Шукатка за смакоти, які він для фестивалю накупив і вчасно передав, за красеня-корова, який весь день прикрашав наш стіл, а увечері ним посмакували всі гості. Також хлопцям-перевізникам фірми Nikolo, які все для нас вчасно привезли. Другу Ігору зі Стрия за українську горілочку і цукерки... Дякуємо вже такому рідному гурту «Zapaska», що відгукнулись на запрошення і приїхали потішити нас всіх своїми новими піснями». Весь день тут діяв АРТ-майданчик та забава для дітей та дорослих, а також виставка сучасних плакатів

Під час «Рефусту».

України, фотографій з Майдану та АТО, світлини від визнаного в Україні фотографа і волонтера Івана Богдана. Організаторам вдалося виручити на подальшу діяльність 5 (під час першого заходу) і понад 17 тисяч чеських крон. Всі зароблені кошти пішли на організацію четвертих канікул для дітей загиблих українських військових, який відбувався у Празі від 3 до 10 липня 2017 року.

Вл. інф.

Діти захисників України захоплювались Чехією

Група дітей, батько яких загинув під час антитерористичної операції на Донбасі, відвідала Чехію від 3 до 10 липня. Вже четверту подібну акцію влаштовує УЄП та, зокрема, активістка Галина Андрейців. Вже у перший день, незважаючи на п'ятигодинну затримку через чергу на кордоні та ремонт доріг, діти навіть не намагалися залишатися у садочку, де вони зупинилися, і відпочивати після дороги, а пішли прогулятися містом. Поїздка дітей була організована виключно завдяки українським та чеським донорам, які дарували їм практичні подарунки чи надсилали пожертвування на організацію розважальної програми, оплатили транспорт, продукти харчування та послуги. Проект мав підтримку Петра Штепанка,

мера празького 4-го району, і Посольства України у Чехії. Також допомогу надав дитсадок 4pastelky, транспортна фірма REGABUS, ГО «Празький Майдан», фірми «Тайко», «Ресторан «Котлета», галерея Якубска і багато добровольців, благодійників, спонсорів, які надали дітям свої знання, час, гроші... «Така акція разом потребує біля 150 тисяч крон, завдяки безкоштовним послугам нам вдалося знизити її вартість до 80 тисяч», – зазначила пані Галина Андрейців. У поїздку були запрошені 18 дітей та троє дорослих для супроводу – з Волині та Львівщини. Діти ходили екскурсіями Прагою, знайомилися із дітьми з чеських родин під час вечірнього багаття, спільних ігор та поїздок, відвідували музеї,

Діти загиблих воїнів під час екскурсіїю Прагою.

зоопарк та аквапарк у Бероуні, замок Троя, центр скелелазіння на Сміхові, поїхали до Подєбрад, Чеського Раю тощо.

Вл. інф.

Виступ у Стражниці

Празький український гурт фолклорної та модерної музики «Ігніс», який діє при Українській Ініціативі в ЧР, узяв участь у традиційному фестивалі народного мистецтва у селі Стражнице на півдні Моравії. 24 червня група виступила перед численною публікою перед чеськими, моравськими, словацькими глядачами та гостями й учасниками, які представляють культури меншин та довозишніх народів. Презентацію фольклору різних народів під назвою «Domovina» («Вітчизна») організатори цього відомого фестивалю включають в програму кожен другий рік. Цього року вона була представлена вже дванадцятий раз.

пор

ЗРОДИВСЯ ВІН ВЕЛИКОЇ ГОДИНИ

Нарис життя й діяльності Інж. Осипа Бойдуника за результатами досліджень матеріалів і документів Національного архіву Чеської Республіки та Сімейного архіву родини Бойдуників ім. Дарії Попович (Бойдуник)

ТЕКСТ: Олег ПАВЛІВ

Друзям та колегам у боротьбі за УССД
Інж. О. Бойдунику та д-ру В. Горбовову
присвячується.

Осип Бойдуник був вельми винятковою людиною. Але віднайти цьому об'єктивну детермінанту, чому він став передовою персоналією національно-визвольної боротьби в Україні ХХ сторіччя, вимагає ретельного вивчення як написаних ним особисто творів та публікацій, так і присвячених публікацій його особі.

Праці провідного українського націоналіста, безпосереднього учасника історичного I-го З'їзду Конгресу ОУН Осипа Бойдуника, його наукові публікації та книги були неодноразово перевидані. Та як парадоксально це не звучало б, на сьогодні не існує обґрунтованої біографічної довідки, яка б зуміла нам розповісти про життя й діяльність цієї провідної української персоналії.

Джерела

Серед останніх публікацій, які безпосередньо торкалися б біографічних пошуків життя та творчості Осипа Бойдуника, існує незначна за змістом кількість біографічних нарисів. Вони переважно обмежені

стислими посиланнями на його творчість. Здебільшого сучасні науковці користуються науковими працями Осипа Бойдуника в дослідженнях національно-визвольної боротьби в Україні ХХ сторіччя, ніж би присвятили себе безпосередньому вивченню його похідної біографії.

Стислі біографічні довідки про цю особистість уривками розкидані на сторінках різноманітних періодичних видань та книг минулого сторіччя, зокрема в творах Володимира Кубійовича або безпосередньо в незавершеній авторській книзі спогадів «На переломі». Серед іншого слід виділити періодичні видання 1918–1991 років, в яких безпосередньо йшла мова про нього, наприклад: «Український історик», «Нове життя» та ін., а також ґрунтовні книги, наприклад «Українці в Генеральній Губернії», «Євген Коновалець та його доба»... Також, багато матеріалів про Осипа Бойдуника збереглося на сторінках періодичних видань української еміграції

в США і Канади – «Гомін України», «Вільне Слово», «Свобода».

Слід виділити передусім власні наукові публікації та авторські книги Осипа Бойдуника. Їх налічується п'ять: «Українська внутрішня політика», «Національний солідаризм» (ці книги написані під псевдонімом П. К. Боярський), «Сучасний стан визвольної політики», «На переломі») та, зокрема, його рукопис під назвою «Господарство», який вдалося віднайти у фондах Слов'янської бібліотеки в Празі.

Через «зелену» до Праги

Осип Бойдуник народився 8 грудня 1895 року в Долині, в знатній своєю лояльністю до Батьківщини родині. Беручи участь у 1918–20 роках у збройних визвольних змаганнях в якості старшини УГА й армії УНР та оминувши польських таборів для військовополонених, перейшовши 20 листопада увечері Збруч, завдяки щасливому збігу обставин та добрим людям, вже 23 листопада 1920 року був вдо-

Молодий інженер Осип Бойдуник

ма, у Долині. 25 листопада того ж року Осипа було мобілізовано до Української Військової Організації (УВО) на пост організаційного референта «Повкол Муха» на Долинський повіт. Осип Бойдуник згадує: «до однієї з тих клітин, а саме до Повітової Колегії УВО в Долині, я належав від самого її існування, тобто від 25 грудня 1920 року. Пам'ятаю цю дату ще й тому, що це було якраз місяць по моєму повороті з Армії. Саме було латинське Різдво, коли з Окружної Колегії УВО до Долини приїхав чотар Я. Л., щоб створити в нас Повітову Колегію УВО. Цього ж дня колегію створено, і я став її організаційним референтом...»

Кілька разів Осипа арештовувала польська жандармерія. Продовжити і закінчити освіту в Краю йому було неможливо, тому він у жовтні 1923 року, «на зелено» перейшов польсько-чехословацький кордон на Закарпаття, а звідти подався до Праги. Тут О. Бойдуник був активним учасником ГУНМ (Група Української Студентської Молоді). ГУНМ підтримувала постійний зв'язок із українськими землями, а її діяльність не вичерпувалась студентськими справами й еміграційною проблематикою. Зокрема, вона дбала про матеріальну поміч для визвольної боротьби. 7 квітня 1926 року в Празі Осип Бойдуник став керівником цієї організації. На відміну від своїх попередників, він належав саме до категорії української студентської міжвоєнної еміграції, навчаючись в Празі у Високій Торгівельній школі та проклямаючи в такий спосіб культурно-просвітницьку діяльність цієї категорії молоді за кордоном.

В Празі, відбувши однорічні матуральні курси, Осип доповнив свою середню освіту, і в листопаді 1924 року склав реальну матуру. Він негайно записався до Високої Торговельної Школи. 27 червня 1929 року склав другий державний (дипломний) іспит на промисловому відділі тієї ж Високої

школи. За семінарійну працю про «Водне господарство України» отримав відзначення і премію, та на пропозицію професора політичної економії і економічної політики д-ра Йозефа Мацека готувався до докторату з економічних наук.

Додому, але в лапи жандармерії...

Того ж таки року Осип був учасником установчого конгресу ОУН у Відні, а у червні 1930 року в Празі відбулася конференція УВО-ОУН, згл. поширеного ПУН з «крайовиками». У результаті конференції і окремих розмов було прийнято рішення, що Осип в найкоротшому часі повинен повернутись до Краю. Через рік Осип мав вкотре повернутися до Праги, щоб зробити докторат з економічних наук і скласти іспит з англійської мови. Осип мав повертати до Краю до «легальної політичної праці ОУН», тому він повинен був на кордоні показувати на «польський паспорт». На польському консулаті в Празі Осип отримав невдовзі паспорт, і в половині вересня був уже в Долині. Коли він лише прибув додому, польська міліція відібрала в нього документи. Для Осипа це означало, що вже легальним способом до Праги не повернутися, байдуже чи за рік, за кілька років.

Осип нав'язав контакт з Г.Б., а через нього з полк. Андрієм Мельником. Від них він довідався, що на місце Крайового Команданта Юліяна Головінського створено тричленний крайовий сенат УВО-ОУН в складі: А. Мельника – голови, Г.Б. – члена сенату для справ УВО, О. Бойдуника – члена сенату для справ ОУН. Щоб мати формальне виправдання перед польською міліцією свого перебування у Львові, Осип деякий час працював у «Новому Часі» Івана Тиктора. Потому перейшов до «Часу» Миколи Голубця. Крім того, Осип дописував свої статті до «Українського голосу» під своїм криптонімом О. Михайловича та О. Грузченка.

За участь в I-му Конгресі і за приналежність до ОУН львівський суд засудив Осипа (разом з деякими іншими конгресівцями) на чотири роки тюрми. Проти вироку вносили безуспішну апеляцію, але «коштувало» це три місяці часу. Осип вийшов замість 2 листопада 1935 року аж 3 січня 1936 року, і то на якусь «амністію», яка для нього приспішила вихід із тюрми на один місяць.

Економічна діяльність

Осип знову поїхав до своєї матері до Долини. Через кілька днів отримав від о. Ярослава Чемеринського листа з проханням негайно приїхати до Львова. Той запропонував Осипу приступити до організування націоналістичного видавництва у Львові і видання газети-тижневика. Для видавництва Осип запропонував назву «Українська Трибуна», а для тижневика – «Голос Нації». Відповідальним редактором заангажували Жигмонта Процишина, а Осипа Бойдуника – видавцем. Покинувши редакцію «Голосу», Осип рішився присвятитися господар-

ському сектору, що було б його фаховим заняттям економіста. Маючи вже за собою практику в «Маслосоюзі», хоч неповну, Осип відбув практику в Ревізійному Союзі і Центросоюзі. Після практики дир. Юліан Шепарович запропонував Осипові пост директора «Союзу «Кооператив»» в Заболотіві. Тієї пропозиції Осип не міг прийняти – мусів і хотів бути, якщо не в самому Львові, то бодай близько нього. В той час «Промбанк» у Львові – конкретніше його директор інж. Атанас Мілянчик – запропонував Осипові пост організатора підприємства «Вапно» біля Миколаєва над Дністром недалеко Львова. Для Осипа це була ідеальна нагода. Пропозицію він прийняв і приступив до праці.

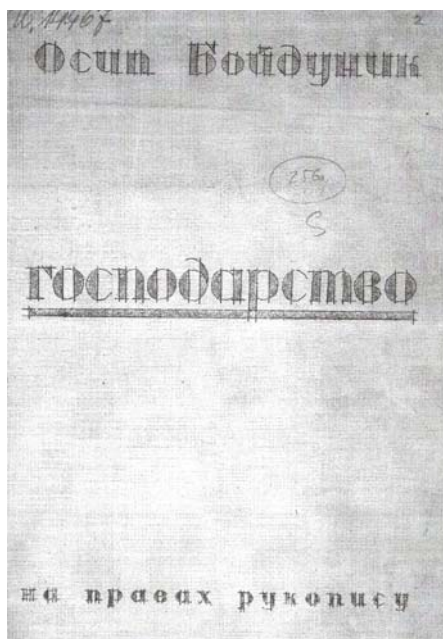
Війна та Самбір

Усі його плани змінила Друга світова війна. Перебуваючи у Відні у відрядженні в інтересах справ підприємства «Вапно», він уже 15 вересня 1939 року виїхав автотомом із Відня разом із Я. Барановським, Р. Сушком та К. Мельником до Самбора, який вже був зайнятий німецькими військами. Кожен з них мав точно визначені Головою ПУН Андрієм Мельником завдання у письмовій формі: Інж. Осип Бойдуник, зокрема, мав завдання суспільно-громадського і внутрішньополітичного порядку. Вже в половині вересня того ж року на території, зайнятій німцями, з'явилися групи українських націоналістів, т. зв. група «Бергбав» чисельністю в кількості осіб під проводом колишнього полковника Січових Стрільців Романа Сушка, а також інших членів проводу ОУН – Ярослава Барановського й Осипа Бойдуника. Завданням цієї групи було організувати чи сформувати українське громадсько-суспільне життя. З кінця вересня одним із завдань групи була опіка над українськими утікачами з того боку Сяну й Бугу, які залишили край, окупований більшовиками, користуючись загальною метушнею в перші тижні вересня 1939 року.

На поживлення чи навіть пробудження українського життя на Лемківщині, в деякій мірі й на Посянні, чимало вплинула згадана вже група українських націоналістів в Коросні під проводом полк. Сушка. Реалізація планів цієї групи мала наступити в Кракові, куди з початком листопада переїхав полк. Роман Сушко з Інж. Осипом Бойдуником та іншими співробітниками. Українське Національне Об'єднання (УНО), до складу делегації якого входили від комітету Лемківщини д-р Степан Ванчицький, д-р Василь Блавацький та Інж. Осип Бойдуник, німецькій владі поставило побажання (із 8-ми пунктів), якими необхідно було забезпечити національне існування української меншини в Генеральній Губернії (ГТ).

УНО

В кінці листопада 1939 року під проводом полк. Романа Сушка відбулося зібрання визначних громадян з наукового, церков-

Титульна сторінка рукопису Інж. Осипа Бойдуника під назвою «Господарство», 1941 р. (Джерело: Національна бібліотека Чеської Республіки – Слов'янська бібліотека).

Підтвердження Міністерства закордонних справ Чехословацької Республіки про відсутність зауважень з боку МЗС ЧСР щодо перебування Інж. Осипа Бойдуника в ЧСР, 1923 р. (Джерело: Národní archiv České republiky).

Інж. Осип Бойдуник у повоєнний час.

ного, політичного й господарського життя, яке прийняло пропозицію полк. Романа Сушка створити Українське Національне Об'єднання, затвердило проект статутів цієї організації – їх опрацював Осип Бойдуник, він же увійшов до складу проводу і взяв на себе функцію організаційного керманіча. Легалізацію УНО використали відразу в двох напрямках: створили 5 лютого Українську Станіцію для Генеральної Губернії в Кракові, себто дали нову вивіску для існуючої централі і чим скоріше виїхали в терен, щоб наладити пекучі справи у Варшаві, на Холмщині і Підляшші.

Перша поїздка проводу централі в терен відбулася від 14. 2. до 4. 3. 1940 р. разом з інж. О. Бойдуником та інж. М. Хронов'ятом. Початком планової господарської праці на території ГГ можна вважати конференцію представників громадянства, що відбулася 3. 10. 1939 року в Коросні з ініціативи Романа Сушка й Осипа Бойдуника. На ній були намічені перші напрями господарської самоорганізації українців у ГГ. Їхнє виконання доручено Осипу Бойдунику, який також організував перші кадри господарських зв'язкових, висилаючи їх на дослідження терену. Від листопада 1939 року господарські справи перейшли у відання господарського відділу предтечі УЦК-УНО, від лютого 1940 року – Української Станіції в ГГ, врешті від червня – господарського відділу УЦК. При УЦК було створено також Українське Видавництво. Його Надзирна рада складалася з трьох осіб, серед яких Осип Бойдуник був секретарем – у його віданні були головні персональні справи. З усіх членів проводу УЦК справами видавництва найбільше цікавився Осип Бойдуник, але після його відходу зі складу надзірної ради це місце посів о. ка-

нонік Дам'ян Лопатинський.

Підтримав Мельника

Під час розколу ОУН на фракції ОУН(Б) та ОУН(М) становище організаційного керманіча Осипа Бойдуника було делікатним. Йому не легко було бути об'єктивним у своєму виборі. Перш за все важливим моментом, який ретельно формує концепцію особистої точки зору на тодішнє становище західних земель України, що опинилися в умовах польської інтервенції (а відтак радянської та німецької) була його відданість ОУН (М), або так званим «мельниківцям», які, на відміну від ОУН(Б) («Бандерівців») відмовлялися від збройної боротьби з окупантами. Метою перших були дипломатичні відносини та пошуки мирних переговорів стосовно становлення України як держави соборної та самостійної. Саме «мельниківці» розуміли, що до моменту залежності УРСР від Радянського Союзу, починаючи роком 1922-м, націоналістам не здобути суверенітету й соборності однією тільки перемогою над Польщею. Для цього ще слід було подолати совітів, і якими б ефективними не були методи боротьби ОУН із СРСР, навіть збройне повстання, все ж ці методи були б менш ефективними супроти країни-гегемона, ніж супроти Польщі.

Осип Бойдуник брав активну участь в організації суспільно-політичного життя на Великій Україні (в чому можна побачити його практичну зацікавленість в соборності України), зокрема в діяльності Української Національної Ради в Києві в 1941–1942 роках. За підпільну діяльність німецький окупаційний режим 1944 року заслав його у концентраційний табір.

Повоєнна діяльність

На еміграції в Німеччині Бойдуник увій-

шов від ОУН до Української Національної Ради, і в 1954–57 роках був її головою. В липні 1965 року був переобраний до Проводу Українських Націоналістів. Під час поїздки до США і Канади Осип Бойдуник виголосив доповідь на тему «Сучасний стан визвольної політики», що пізніше (1956-го року) була віддрукована брошурою у Франції. Книги Бойдуника, наприклад «Національний солідаризм» (1946) перевидана сучасними видавництвами в Україні.

Під час своєї останньої поїздки до осередків української діаспори в Америці Інж. Осип Бойдуник, представляючи інтереси ПУН у 1962 році, зустрівся з Центральною Управою «Хліборобського Освітнього Союзу» і редактором «Хлібороба» в Аргентині. На цьому його поїздки за кордон з метою налагодити кон'юнктивний діалог між українцями на еміграції завершилися. Вночі з 6-го на 7-го квітня 1966 року в Мюнхені він помер на удар серця в місцевому шпиталі.

Завдяки використанню української та іноземної літератури, яку ми доповнили спектром автентичних ілюстрацій тих часів, віднайдені у Національному архіві Чеської Республіки, Слов'янській бібліотеці в Празі та Сімейному архіві родини Бойдуників ім. Дарії Попович (Бойдуник), батько якої був двоюрідним братом Осипа Бойдуника, нам вдалося відобразити конкретний, в хронологічному порядку перебіг подій, пов'язаних з творчістю Осипа Бойдуника. Своїми конструктивними концептуальними міркуваннями він довершив трактування бачення самостійної України попередниками, та, зважаючи на актуальні події в уже незалежній Українській Державі, багато в чому випередив своїх послідов-

Титульна обкладинка мемуарів «На переломі»

ників, котрим, на жаль, властиво помилятися своїми поспішними висновками щодо Осипа, його колег по боротьбі, але й також щодо вистражданої та болючої історії цілої нашої Батьківщини загалом.

Автор є власником Сімейного архіву родини Бойдуників ім. Дарії Попович (Бойдуник)

Джерела та література:

1. Бойдуник Осип / «На переломі» (Уривки спогадів). – Париж: Національне Видавництво в Європі, 1967 – 153 с.
2. Бойдуник Осип / Сучасний стан визвольної політики. – Париж: Видавництво Першої Української Друкарні в Франції, 1956. – 56 с.
3. Бойдуник Осип / Як дійшло до створення ОУН // Євген Коновалець та його доба. – Мюнхен: Видавництво Фондації ім. Є. Коновальця, 1974. – 1020 с.
4. Бойдуник Осип / Господарство. – [Прага]: На правах рукопису, [1941].
5. Боярський П. К. / Національний солідаризм. – 1946. – 94 с.
6. Боярський П. К. / Українська внутрішня політика. – Женева, 1947. – 80 с.
7. Енциклопедія Сучасної України. – Том 2. – К., 2003 – С. 178.
8. Кубійович Володимир / Українці в Генеральній Губернії (1939-1941). – Чикаго: Видавництво Миколи Денисюка, 1975. – 624 с.
10. Павлів Олег / Культурно-освітня діяльність української студентської еміграції в Празі (1921-1939). – Брно: Україністика: минуле, сучасне, майбутнє III: колективна монографія, присвячена 20-річчю україністики на Філософському факультеті Університету імені Масарика в Брно, 2015. – С. 451-454.
11. Сімейний архів родини Бойдуників ім. Дарії Попович (Бойдуник). – Ф. 6-7. – Т. 1. – Арк. 1-28.

О КНИЗЕ «POGROM PROTI UKRAJINCŮM V POLSKU»

Reprint knihy «Pogrom proti Ukrajincům v Polsku» z roku 1930 v překladu Oleha Pavliva z její původního znění – z češtiny do ukrajinštiny – je doopravdy zajímavé vydání, a to nejen pro historiky a badatele, ale zároveň pro řadové občany Ukrajiny, Polska a České republiky, jelikož ve své koncepci a svým obsahem přímo se týká ukrajinsko-polských, v kontextu meziválečného Československa, vztahu.

Z ohledu na dnešní události, které se odehrávají v moderním Polsku, vydání této knihy bylo akorát na čase, a to jak v dnešní tak i v historické retrospektivě. Samotný překlad původního autentického originálu této knížky z roku 1930 obsahuje nechvále proslule události tzv. polské pseudodemokratické vlády maršála Piłsudského v kontextu tzv. polské «pacifikační» akce vůči západním Ukrajincům na Volyni a obzvláště ve Východní Haliči, která uнесla za sebou hanebnou stránku historie polské okupace Zapadní Ukrajiny a souvisejících s ni zároveň taky ostudných činů polské okupační vlády vůči Ukrajincům v letech 1918–1939.

Knihka je ilustrovaná autentickými fotografiemi polských pogromu ukrajinského obyvatelstva a jeho kulturních zařízení a památek, což doplňuje knihu pravdivosti její obsahu, popsaného v překladu z češtiny do ukrajinštiny.

Ale to není vše, čím lze z hlediska historiků a badatelů pozitivně pochválit tuto knihu. Její překladatel, a zároveň sestavitel této knihy, kterým je mladý spisovatel a historik Mgr. Oleg Pavliv, který díky loajalitě archiváře a zároveň vědeckého pracovníka Národního archivu České republiky PhDr. Lence Kločkové vyhledal materiály pro vydání této knihy v Národním archivu ČR (o čemž autor připomíná v epilogu své knihy, kde souběžně v ukrajinštině a češtině píše své poděkování pani doktorce Lence Kločkové) doplňuje svou knihu také úvodem, ve kterém v kontextu jeho badání a průzkumu nejen materiálu a dokumentu Národního archivu ČR, ale badání a průzkumu knih ve Slovanské knihovně v Praze, popisuje historii vydání původní knihy «Pogrom proti Ukrajincům v Polsku», vydané Výkonným komitétem zástupců ukrajinských emigrantských organizací v ČSR, a také historii jejího oponenta, přesněji řečeno knihy «Pravda o Ukrajincích ve východním Malopolsku», vydané Svazem Poláků na Moravě. Tady lze podotknout, že ve svém úvodu při průzkumu polské knihy, vydané v roce 1932 jakožto odpovědi Poláků na ukrajinské vydání z roku 1930, sestavitel prozkoumal jenom část polské oponentní knihy, ale jelikož on vyhledal v ni jenom nejdůležitější historický významné aspekty, tohohle pro čtenáře by mělo úplně stačit.

Také v kontextu svého úvodu sestavitel a překladatel doplňuje svůj úvod svými terénními průzkumy polsko-ukrajinského konfliktu v letech 1918–1947. Mgr. Oleg Pavliv hodně cestoval zapadní Ukrajinou posledních několika let a natočil spoustu video a audio záznamů od pamětníků a starých lidí, kteří zažili polsko-ukrajinský konflikt.

Chci říct, že autor ve své knize viní obě strany konfliktu, a vůbec se nesnaží obviňovat v polsko-ukrajinském konfliktu v letech 1918–1947 jenom jednu stranu – buď polskou anebo ukrajinskou, jenom upozorňuje, že Poláci byli první, kdo ještě před rokem 1943 (tzv. «Volyňský masakr»), o kterém vyprávějí Poláci, a to v roce 1930 těžce zneuctily ukrajinský lid polskou tzv. «pacifikací», která se dotkla všech Ukrajinců – mužů, žen a dětí, takže pro Poláky rok 1943, v té kruté válečné atmosféře, můžeme dnes chápat pomstou ukrajinského lidu za tragický pro Ukrajince rok 1930.

Vřele doporučuji knihu všem – historikům, badatelům, vědcům a řadovým čtenářům...

Ondřej Stařynski

Білоруське дежавю

Максим Щур про становище тарашкевиці
і гоніння на молодь.

РОЗМОВЛЯВ: Олег ПАВЛІВ

Дописувачі альманаху «Беларусь» Олег Павлів та Максим Щур під час зустрічі в одній із пражьких кавярень 28 березня 2017 року.

Навесні цього року я випадково, але не без радості, зустрівся в Празі з білоруським письменником, активним дописувачем альманаху «Беларусь» та минулорічним лауреатом премії Гедройця паном Максом Щуром. В центрі столиці в той день відбувалася акція солідарності з Білоруссю та Україною, до якої пан Макс активно долучився.

Відтак ми домовились з паном Максом повторно зустрітись, і він люб'язно погодився на інтерв'ю. Новітній білоруський літературний інтелектуал, напрацювання якого відомі далеко поза межами самої Білорусі – в Європі, США – на-

родився у Бресті у 1977 році, навчався у Мінському державному лінгвістичному університеті, але з 1998 року проживає у Чехії. Написав п'єси «Смерть тирана» (1997), збірку віршів «Амфітеатр» (Прага-Гданськ, 1999), «Ранній збір» (Стокгольм, 2006), «Амальгама», «Modus bibendi», «Літній час» і ряд літературознавчих есе, прозові книги «Там, де нас нема» (2004), «Лист, знайдений на згарищі» і «Культуртрегер». Його вірші друкувалися в чеських, шведських і польських перекладах. Перекладає з чеської – Франтішека Геллнера, Ладислава Клима, Богуслава Рейнеке, з іспанської

– Франсиска де Кеведо, Хорхе Луїса Борхеса, Федеріко Гарсія Лорка, з англійської – Льюїса Керолла (обидві частини «Алісіяні»), Едварда Ліра («Книга божевільної»). Цікавиться теорією інтерпретації, філософією мистецтва, відносинами між культурою і політикою.

Ми з Вами зустрілися в центрі Праги на акції солідарності з Україною та Білоруссю. Що Ви можете сказати про акцію? Які у Вас щодо неї міркування і чому Ви вирішили прийти і підтримати її?

Ми, білоруси, не можемо ігнорувати тих подій, які відбуваються у нас на Батьківщині. В Європі і світі, де зараз

проходять тотожні акції, перебуває велика кількість політичних емігрантів. І я також належу до представників політичної еміграції, які постраждали від режиму Лукашенка. Мені не байдужі політичні події в Білорусі. І дуже прикро, що за останніх 20 з чимось років політична ситуація в Білорусії не змінилася, і зараз там – все те саме, що відбувалося в роки моєї молодості. Мені навіть страшно вато подумати, що коли б я перебував сьогодні там, в Білорусі, мене б також безпідставно арештували. Кожних п'ять років я співпереживаю з білорусами розгони їхніх масових акцій протесту місцевою міліцією. В мене від цього постійне почуття дежавю – і воно для мене вельми неприємне... Мені хочеться не тільки віртуально, не лише через соцмережі, розділити свою солідарність з білорусами, яких міліція під час масових протестів б'є кийками і арештує, але хоча б якось фізично долучитися до акцій протесту, щоб морально підтримати своїх побратимів, особливо молодих і юних білорусів.

Ви удостоєні престижною премією

Ґедройця. Які у Вас від цього враження?

Розпочну, мабуть, зі своєї книги, яка була удостоєна цієї премії. Я б хотів подякувати українцям, завдяки яким вона вийшла друком. Вона вийшла в Тернополі, у видавництві «Крок». Видав її Юрій Завадський. Без видання книги на папері я б не міг подати свій роман на премію, тому я вдячний видавцю за підтримку. Те, що книга була видана в Україні, пов'язано з двома аспектами: перший – це аспект мови. Я не певен, що видав би книгу тарашкевицею в Білорусі. Інша справа – це мої публікації в білоруських періодичних виданнях. Коли я, до прикладу, друкуюсь в «Дзеяслові», то підганяю свої твори під «наркомовку», бо в Білорусі щодо мови прийняті відповідні закони, на жаль. А другий аспект, чому я видавав книгу саме в Україні – це мій внесок – подражнити режим в Білорусі. Я завжди вельми поважав представників журі премії Ґедройця, і коли вони нагородили мене, то можу сказати, що цілком її заслужив. Для мене важливо, що завдяки цій премії люди все більше читатимуть мої твори, яких уже доволі багато. Якщо реагувати на позицію критиків, то в мене складається таке враження, що мою книгу набагато більше читали в Україні. Одну із кращих рецензій на книгу, на мою думку, написали саме в Україні. Звісно, було багато гарних білоруських рецензій, але найбільше мене потішила саме українська рецензія. Завдяки нагородженню премією Ґедройця знайшлися потенційно зацікавлені моєю творчістю видавці. Тому я поки що в очікуванні... Побачимо, можливо уже ближчим часом мені вдасться видати мою подальшу книгу.

Тарашкевиця (біл. клясычны правапіс, тарашкевіца) – сукупність подібних правописних систем білоруської мови, що є альтернативними до офіційного правопису – так званої наркомівки. Назва «тарашкевиця» закликає підкреслювати близькість цієї альтернативної мовної норми до праць видатного білоруського філолога – Броніслава Тарашкевича (1892-1938). Його книга «*Bielaruskaja hramatyka dla školaŭ*» стала основою для цього правопису (оригінально вийшла латинкою, але того ж року видано і кириличний варіант). Відповідні правила білоруської мови домінували з 1918 року до реформи 1933 року. Граматику 1933 року – «наркомівку» – розробила спеціальна «Політична комісія для перегляду російсько-білоруського словника і нових правил орфографії білоруської мови», до складу якої не ввійшов жоден лінгвіст. Ухвалила її Рада народних комісарів БРСР без громадського обговорення. «Наркомівка» суттєво (і штучно) зближувала білоруську мову з російською і спрощувала правопис. Тарашкевиця здебільшого ґрунтується саме на фонетичному принципі (коли слова в написанні наближаються до вимови), на відміну від наркомівки. Як і українська «скрипниківка», вона зорієнтована при передачі запозичених слів на їхнє звучання в мові-джерелі. Наркомівка ж передає іноземні слова ближче до норм російського правопису.

У 1980-х роках було ініційовано рух за повернення класичного правопису і перегляд результатів реформи 1933 року. У 1988 році в газеті «Література і Мистецтво» (біл. «Літаратура і Мастацтва») опубліковано відкритий лист молодих білоруських літераторів під назвою «Репресований правопис» (біл. «Рэпрэсаваны правапіс») із закликом до редакторів літературних видань не змінювати правопис у текстах авторів. Звернення підписали Алесь Осташонок, Адам Глобус, Сяржук Соколов-Воюш, Анатоль Сис та інші. Приблизно з 1994 року поняття «класичний білоруський правопис» і «тарашкевиця» ототожнюються. У 2005 році робоча група в складі Юрася Бушлякова, Вінцука Вячорки, Змитра Санька і Змитра Савки подали як результат своєї діяльності книжку «Беларускі клясычны правапіс: Збор правілаў: Сучасная нармалізацыя». Цей варіант правопису використовувала до 2009 року газета «Наша ніва», нині – журнал *Arche*, білоруська редакція радіо «Свобода» і деякі інші ЗМІ. Також тарашкевицею започатковано білоруську «Вікіпедію».

Питання стосовно білоруської мови і стосовно тарашкевіці та читачів білоруської мови зокрема. Мова – це живий організм, і саме завдяки письменникам та читачам він існує. Які, на Вашу думку, сьогоденні і у майбутньому тенденції, перспективи і градації у тарашкевіці?

Я б сказав, що сьогодні питання тарашкевіці неоднозначне... Тарашкевіца знаходиться на межі... Використання її в масовій культурі в Білорусі – на грані вимирання. Чому?.. Тому що редакції і видавництва вимушені перекладати тексти журналістів, дописувачів і письменників на наркомовський правопис. І, як мені відомо, тільки «Радіо «Свобода»» все ще дотримується традицій тарашкевіці – там вона завжди трималася. Тримається тарашкевіца на шпальтах альманаху «Беларус» і в приватних колах. Тарашкевіца не підтримується державними інституціями, як, наприклад, наприкінці 1980-х-початку 1990-х років, коли вона була головним сигналом білоруського відродження і сигналом білоруської демократії. Лукашенко начебто звернув увагу на різнобічність білоруської мови, вирішив її уніфікувати та ввести на держаному рівні тільки одну із версій білоруського правопису, обравши наркомовку. Але для мене це все звучить дуже дико, тому що я за повну «мовну анархію». Я редагую електронне видання «Літраж», де ми публікуємо матеріали

російською, українською і двома правописами білоруської. Ситуація тарашкевіці складна, але я певний, що завдяки «Радіо «Свобода»», альманаху «Білорус» і електронному виданню «Літраж» тарашкевіца втримається і не загине.

В чому полягає Ваша співпраця з альманахом «Білорус», який редагує пан Марат Клакоцкі?

Співпраця з нью-йоркським альманахом «Білорус» тісно пов'язана із премією Ґедройця. Для мене це дуже душевне, близьке мені, і головне – а у видавничій справі це дуже важливо – регулярне видання. Всі свої найкращі і найбільше особисті для мене твори я завжди передаю для друку саме в альманах «Беларус». Цей альманах я особисто рекомендую усім письменникам, які хочуть писати білоруською мовою. На мої книги значних рецензій не було, і саме завдяки публікаціям в альманаху «Беларус» мою творчість зацікавили критики, і почали все більше нею цікавитися. Коли я отримав перший примірник альманаху «Беларус» з моїми творами, то вперше відчув себе справжнім письменником. Зрозумів, що у співпраці з альманахом – на доброму творчому шляху. І я щиро вдячний альманаху «Беларус» і його редактору пану Марату Клакоцкі.

Народний меценат

Іван Ілліч Петрункевич (1843–1928):
життя та діяльність на Чернігівщині

ТЕКСТ: Назар КОТЕЛЬНИЦЬКИЙ

В історії України є чимало славетних історичних особистостей, які незаслужено забуті, а їхнє життя та діяльність свідомо не досліджувались. Без усялякого перебільшення це стосується і великого політика, громадського діяча, знаного функціонера місцевого самоврядування, мецената Івана Ілліча Петрункевича (1843 – 1928).

Іван Ілліч народився 10 листопада 1843 року у селі Плиски Борзнянського повіту Чернігівської губернії у родині козацько-старшинського походження. Освіту Іван Ілліч здобував у пансіоні при Першій Київській гімназії, Володимирському Київському кадетському корпусі та Санкт-Петербурзькому університеті. Вже на той момент розуміючи та усвідомлюючи колосальну несправедливість соціально-політичного та економічного устрою Російської імперії, до якої входила частина українських земель, Петрункевич захопився західноєвропейськими філософсько-політичними ідеями свободи, соціальної справедливості, правової держави, рівності людей перед законом тощо. Демократичні ідеали, які стали світоглядом І.Петрункевича, зумовили відторгнення у його системі цінностей принципів самодержавної політичної системи та економіки кріпацтва. У кінцевому результаті, він прийшов до висновку про необхідність переходу у конструктивну опозицію до авторитарного режиму в імперії, тим більше, що внутрішньополітичний курс російської монархії на початок системних перетворень, зокрема – відміна кріпосного права (1861), надавав шанс опонентам царату на значні успіхи у модернізації держави¹.

Діяльність на батьківщині

У 1866 році, повернувшись після навчання на рідну Борзнянщину, у фамільний маєток Петрункевичів у Плисках, Іван Ілліч вирішив відмовитись від перспективних та багатообіцяючих кар'єр державного службовця та кадрового військового. Він обрав шлях громадсько-політичної діяльності на батьківщині. Отримавши посаду канцелярського службовця у Борзнянському повіті, він назавжди залишив усталений поміщицький стиль життєдіяльності, цілком пов'язаний з рабською працею кріпаків у дворянських маєтках. І.Петрункевич відмовився від 1/5 частини викупних платежів колишніх кріпосних родинного маєтку – найбільшої та найдоскональшої частини зобов'язань селян перед колишніми господарями, що вельми позитивно вплинуло на взаємовідносини між прогресивним дворянином та вже найманими селянами, і дозволило значно полегшити становище останніх.

Влітку 1866 року Іван Петрункевич став членом та очолив таємний політичний клуб у Борзнянському повіті. Програмними засадами клубу стали: запровадження конституційного устрою у Російській імперії; побудова правової держави; досягнення громадянського і політичного рівноправ'я; знищення соціальних станів та суспільних каст; відміна усіх корпоративних та станових привілеїв і преференцій; створення широкомасштабної системи місцевого самоврядування – від дрібних провінційних одиниць врядування до спеціального парламентського органу, з глибинною децентралізацією влади і делегуванням більшості владних повноважень виборним органам місцевого самоврядування у регіонах; компромісне вирішення катастрофічно болючого «українського питання» у Російській імпе-

рії шляхом надання українським землям глибоких культурно-національної, адміністративно-територіальної та соціально-економічної автономії, на основі всеохоплюючої широкої системи місцевого самоврядування. Влітку 1868 року увесь склад політичного клубу був обраний до депутатського корпусу земських зібрань – органів місцевого самоврядування, своєрідних регіональних парламентів, які були запроваджені земською реформою російського самодержавства (1864–1865)². Тут І.Петрункевич проявив себе як справжній подвижник, великий реформатор, ідеолог модернізації суспільства та держави. Так, вже восени 1868 року, завдяки персональним зусиллям Івана Ілліча, на Борзнянщині було покладено початок якісно новій системі медичного обслуговування населення – ініційовано створення стаціонарної системи медичної допомоги у Борзнянському повіті, шляхом побудови мережі земських лікарень з формуванням постійно діючого штату виключно земських медичних службовців та їх прямих фінансуванням з бюджету земства³.

Революційний освітіння

У вересні 1870 року, на черговій сесії Борзнянського повітового земського зібрання, І.Петрункевич презентував революційну реформу системи народної просвіти Борзнянщини. Вона полягала у створенні спеціального шкільного фонду Борзнянського повіту, який повинен

¹ Котельницький Н.А. Иван Ильич Петрункевич: жизнь и деятельность на Черниговщине. Историко-биографический очерк. – М.: Летний Сад, 2015. – С. 12–24.

² Котельницький Н.А. Иван Петрункевич – видатний син Борзнянщини. – Плиски, 2017. – С. 6–8.

³ Журналы заседаний очередного Борзенского уездного земского собрания 1868 года. – Чернигов: Ильинская типография, аренд. губ. зем. управой, 1868. – № 2. – С. 21.

був формуватися шляхом впровадження спеціалізованого солідарного податку на потреби освіти у розмірі 4 копійок з кожної десятини (гектару) землі повіту. Отримані ресурси планувалось вкладати у різного роду цінні банківські папери, які давали найбільший комерційний прибуток, а з відсоткових доходів від цих депозитів, тобто отримання дивідендів, Борзнянське земство зобов'язане було утримувати хоча б одну школу у кожному селі повіту. Крім того, видатки на просвіту ставали обов'язковою статтею бюджету Борзнянського земства, про що було годі і мріяти у Російській імперії першої половини ХІХ ст. Проект І.Петрункевича надав якісний поштовх у справі видатного досягнення місцевого самоврядування в Лівобережній Україні у цей період, а саме – створення розгалуженої мережі виключно земських шкіл для освіти представників основи суспільства країни – селянства⁴.

Іван Петрункевич був великим меценатом та спонсором розвитку просвіти селянства Борзнянського повіту. У його рідному селі Плиски була побудована зразкова школа для селянських дітей, а сам діяч став особистим патроном нового закладу. Крім того, І.Петрункевич подарував для її побудови 0,25 десятини землі, 150 рублів, 15000 одиниць цегли для фундаменту будівлі, взяв на себе особисті зобов'язання з повного забезпечення школи книжковим та періодичним фондом і створення шкільної бібліотеки. Відразу до школи був запрошений на земську службу вчитель, а з бюджету Борзнянського земства було асигновано 300 рублів у якості гонорару⁵.

Реформатор податкової й аптечної справи

У липні 1871 року, на надзвичайній сесії Чернігівського губернського земського зібрання, Іван Ілліч висунув свій проект податкової реформи у Чернігівській губернії. Революційний економічний документ передбачав: запровадження неоподаткованого земельного мінімуму (аналог прожиткового мінімуму – селяни, які мали у власності менше 8 десятин землі, повинні були бути звільнені від будь-якого оподаткування); прогресивної системи податкоутворення (усі активи майна, власності та фінансових статків в обов'язковому порядку повинні оподатковуватись за прогресивною шкалою, тобто – чим більші, якісніші та прибутковіші активи, тим більші сплачуються податки); усі податки та обов'язки повинні бути капіталізовані (виключно грошовий еквівалент), і їх повинні сплачувати усі

без винятку стани суспільства; ліквідація ганебної практики, коли представники великої консервативної аристократії і державної бюрократії злісно уникають сплати податків та приховують свої економічні і фінансові активи; на основі широко-масштабних статистичних досліджень введення у дію економічно обґрунтованої системи оцінки земельних володінь, активів майна, власності та фінансових статків. Мова йшла, по суті, про реалізацію принципу соціальної справедливості, зокрема – впровадження фактичного податку на капітали та багатство (розкоші)⁶. У вересні 1874 року, на засіданні повітового земського зібрання, Іван Ілліч ініціював проект реформи фармакологічної галузі Борзнянщини та мережі аптечної торгівлі повіту. З метою запобігання проявів корупції у цій сфері, він пропонував передати функції аптечного забезпечення приватному фармакологу, але виключно на умовах Борзнянського земства: сировина для медичних препаратів повинна коштувати не більше 15% від загальної вартості ліків; принципова умова І.Петрункевича – обов'язкова цінова знижка на препарати у розмірі 40% у порівнянні з державними аптеками та медичними установами; реалізація медикаментів у торговельній мережі повинна контролюватися спеціально уповноваженим чиновником земства – інспектором або лікарем; усі ліки, з метою уникнення великих торговельних націнок, повинні надходити та реалізовуватись виключно у межах цінової політики єдиного консолідованого прейскуранта⁷.

Переслідування й підпільна діяльність

У січні-квітні 1879 року діяльність Івана Ілліча досягла свого апогею. 23 січня 1879 року, на засіданні Чернігівського губернського земського зібрання, він публічно озвучив «Черниговский адрес» – консолідований протест-відповідь опозиційної партії російській монархії. Конструктивній критиці піддавалася політика самодержавного режиму. Вона прямо відмовляла самодержавству у допомозі проти радикальних опозиціонерів, революціонерів і народників. Оприлюднення документу продукувало небачений до того публічний політичний конфлікт у Російській імперії – громадськість не могла бути присутня на засіданні, текст був офіційно заборонений для публікації, під шаленим тиском жандармерії опозиційні земці змушені були у знак протесту зали-

шити зал, засідання зібрання було терміново закрито.

У лютому того ж року, на території Австро-Угорської імперії, у Львові, за підтримки діячів українського національно-визвольного руху, І.Петрункевич видав друком політичну брошуру «Ближайшие задачи земства» – перший фундаментальний програмний документ земської опозиції у Російській імперії. Тут були окреслені головні контури політичної програми опозиційної течії – свобода слова і друку, скликання Установчих зборів і ухвалення Конституції; задекларовані економічні принципи – свобода підприємництва, недоторканість особистості і приватної власності; висунуті вимоги законодавчого гарантування прав і свобод громадян.

1 квітня 1879 року відбувся організований І.Петрункевичем перший загальноімперський нелегальний земський з'їзд у Москві, де були присутні представники усіх конструктивних опозиційних суспільних течій країни. Зібрання засвідчило існування міцної консолідованої земської опозиції – ліберальної опозиційної фронди, яка готова боротись с самодержавством і здатна встановити у державі конституційний лад та наявність визначного лідера і географічного центру земського опозиційного руху – Чернігівської губернії⁸.

Така небачена до того опозиція російській монархії була жорстко покарана репресивними заходами самодержавства. За вказівкою імператора Олександра ІІ, особистою рекомендацією міністра внутрішніх справ імперії Л.Макова, шеф жандармерії О.Дрентельн 17 квітня 1879 року видав інструкцію, яка наказувала арештувати І.Петрункевича за опозиційну діяльність та участь у політичних акціях. 27 квітня 1879 року Івана Ілліча було заарештовано у родинному маєтку у Плисках і протягом двох годин, без услякого оголошення звинувачення та суду, відправлено на заслання до російської Костромської губернії, у містечко Варнавин. Після закінчення терміну заслання І.Петрункевичу було заборонено повернутись та оселитись на Батьківщині. У 1886 році він назавжди залишає Україну...

Продовження, початок у №4 (2017), стор. 6–7.

Автор – кандидат історичних наук, член – кореспондент Центру українських досліджень Інституту Європи РАН. Продовження буде.

⁴ Журнали заседаний очередного Борзенского уездного земского собрания 1870 года. – Чернигов: Земская типография, 1871. – № 2. – С. 4–15.

⁵ Отчет Борзенской уездной земской управы за 1868 год. – К.: Типография И.и А. Давиденко, 1869. – С. 18.

⁶ Журналы заседаний чрезвычайного Черниговского губернского земского собрания // Земский сборник Черниговской губернии. – Чернигов: Типография губернской земской управы, 1871. – № 1. – С. 4–7, 9–15.

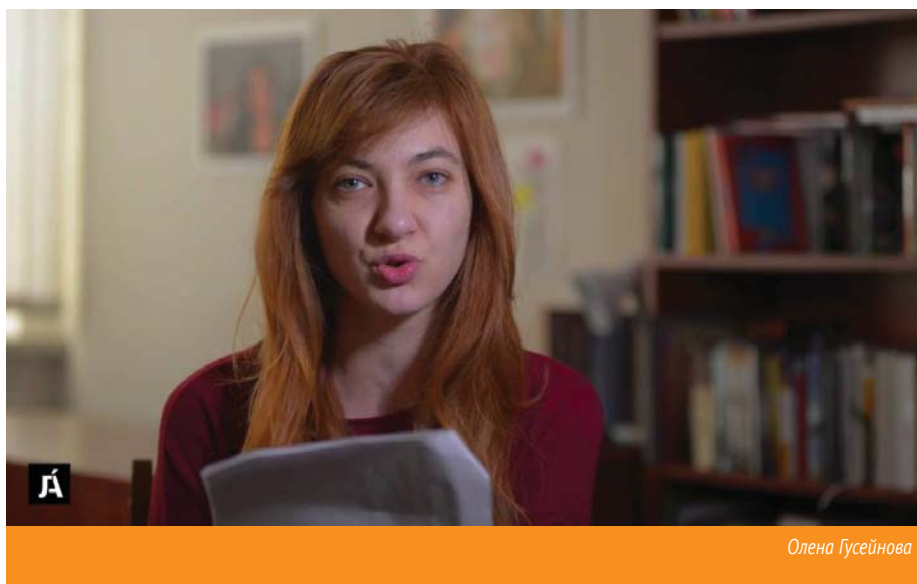
⁷ Журналы заседаний очередного Борзенского уездного земского собрания 1874 года. – Чернигов: Земская типография, 1875. – № 5. – С. 42–43.

⁸ Котельницький Н.А. Іван Ільич Петрункевич... – С. 88–98. Он же. Іван Петрункевич... – С. 11–13.

Між принципами реальності та задоволення

Дещо з творчої кухні поетеси Олени
Гусейнової

РОЗМОВЛЯЛА: Катерина ВОЇНСЬКА

Олена Гусейнова

У квітні празькій громаді пощастило побувати на літературному вечорі молодої української поетки Олени Гусейнової, верлібри якої доступні чехам в перекладах Марії Іляшенко. Олена народилася 26 вересня 1979 року в місті Помічна Кіровоградської області, закінчила Києво-Могилянську Академію.

Що коїться на творчій кухні талановитої поетки? У цій бесіді – справжня Олена! Та, яка вміє «про складні речі говорити простими словами», чесна, відкрита й незмінно відверта! Розмовляли про витри-

валість, реальність, біль, еміграцію, несерйозність, любов до Батьківщини і не тільки...

Олено, як і коли Ти відповіла на поклик поетичного слова?

Почала писати поезію влітку 2003 року. Тоді вже написала дипломну роботу в Києво-Могилянській академії й отримала диплом. Це було літо, коли звикла вже писати, але до вступу в аспірантуру не мала потреби це робити: не треба було писати наукової роботи, реферати на прослухані курси. Але цей свербіж писати залишився.

Я з цим «свербінням» так ходила, й за це літо прочитала всю Віславу Шимборську, доступну в російських й українських перекладах. І реакцією на це довге читання стали раптом верлібри. Раптом і не раптом! Бо вони стали наслідком глибокого дворічного занурення в літературу, в спосіб писати про літературу. За цим стоїть також відкриття якогось певного типу письма. Чому відповіла на цей поклик? Бо стало раптом дуже цікаво робиш те, що раніше вважала несерйозним – навіть таким, що за межами серйозної літератури.

Чому саме верлібр?

Не маю дару римувати. Не вмю фразу закінчити наступною з римою й в ритм. Верлібр мене зачарував навмисністю слова. Тут не може бути випадкового слова. Коли читаєш римовану поезію, завжди є небезпека сумніватися, чи кожне слово у ній дійсно з'явилося тому, що воно потрібне як цілий спектр асоціацій і контекстів, а не тому що попереднє слово з ним римується. Ця випадковість у римованих творах мене точно не впустила би в поетичне мовлення. А верлібр залишив мені свободу й значущість кожного слова. У верлібрі шукаєш нову мову – те, де тебе ще не було й куди треба зайти.

Чому Твоя дебютна книга так довго чекала на видання?

Я планувала книжку 2005 року, яка мала називатися «Кімната без чотирьох». Я тоді виграла конкурс видавництва «Смолоскип». Отримала другу премію в номінації

«Поезія». Я дуже люблю красиві книжки. А в 2005 «Смолоскип» все ще видавав не найкрасивіші в Україні книжки. Тоді я попросила у Ростислава Семкова – директора видавництва – можливості мати інший формат і дизайн. Він спершу наче погодився, а потім сказав, що це несерйозно: ця серія та книжки у лауреатів мають бути «односерійні». Після цього не могла себе змусити надіслати власний рукопис до видавництва. І так воно затягнулося на роки. Тоді ця «смолоскипівська» книжка стала частиною більшої книжки, в якій уже вмістилися вірші, написані після 2005 року. Вона трохи змінила сюжет, структуру, сенс. Тому я досить пізно дебютувала, якщо говорити про книжку. Це була збірка «Відкритий райдер» 2012 року у видавництва «Ярослав Вал».

Наступна Твоя книга – «Супергерої». Вона зовсім інша, але й у неї непрості історія...

Після виходу книжки найбільша небезпека, напевне, автоматизації власного типу мовлення. Отримуєш мовлення, яке легко вмикається в тебе. Пишеш багато. Наче маєш що сказати, але не маєш чим. Коли почала працювати над другою книжкою, боялася, що буде щось подібне до попередньої. Розповім історію написання «Супергероїв», яка починається 2012 роком. Тоді чоловік відкриває для мене фільми про супергероїв. Спочатку не могла збагнути, для чого це взагалі дивитися. Фільми про супергероїв плакатні, сюжети прогнозовані. Усе ясно: де добро, а де зло. Але водночас це виявилось конструкцією з дуже цікавим поєднанням сентиментальності та іронії. І в якийсь момент я зрозуміла, що будь-яке речення у фільмі про Бетмена може бути початком верлібру. Потім ознайомила з історією супергероїв як цілою культурною традицією. Чому вона з'явилася, чому саме в американській культурі. Про роль античної міфології для супергероїчної культури дізналася... А те, що тоді відбувалося з нами 2012–2013 років, це був час тотальної стагнації. Пам'ятаю, коли на виборах 2010 року переміг Янукович, і ми навіть з чоловіком сходили на той єдиний протестний мітинг, який відбувався одразу після оголошення результатів. І побачилися між собою ті, кому не подобалося те, що сталося в нашій країні. Їх було доволі мало. Найяскравішою подією цього мітингу було те, що моєму чоловікові пропалив хтось цигаркою куртку. Тобто цей гурт був не лише дуже невеликим, але й він відверто мені не пасував. Хотілося подивитися союзникові у вічі, але не знайшла його там. З'явилось відчуття дуже дивної ізоляції, тебе начебто розуміють, ти начебто розумієш, щоб хотів робити, але почувашся як у капсулі. Тоді вперше зродилася думка, що кудись треба виїхати. Ніколи раніше про таке не думала. За Радянського Союзу була надто маленькою, щоб про таке думати, а після 1991 року мені оче-

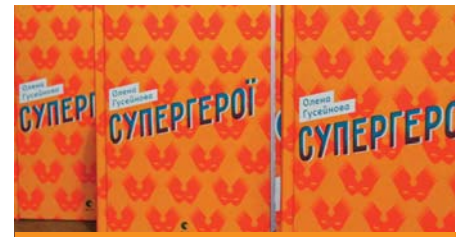
видно була надто цікавою країна, яка на решті була моя, в якій можна було робити багато. Так і мої батьки сприймали цей час і простір. Тому про еміграцію в нас ніколи не говорили: ні вдома, ні в моїх уявленнях про майбутнє. І раптом це стає простою і зрозумілою ідеєю, яку проговорюєш з близькими і друзями. Були всякі фантазування з цього приводу. Іноді кумедні. Частіше якраз кумедні, аніж реалістичні. Наприклад, купити албанський паспорт, щоб мати можливість жити в цій країні. У «Супергероях», власне, є вірш, який закінчується купівлею албанського паспорта. Ну, і зрештою було це відчуття внутрішньої еміграції. І, здається, в цій внутрішній еміграції перебувало чи не все моє коло спілкування.

Саме ця «внутрішня еміграція» врятувала Тебе від виїзду?

Поїхати з України – це непросте справа. Насправді в молодшому віці це легше. Коли ти їдеш вчитися, потім знаходиш там якусь власну нішу й залишаєшся. А коли ти доволі доросла людина, то виникає питання: що там робитимеш? Хоча життя прямувало до такої нестерпності, що, напевно, не так би й важко було погодитись на дивні речі, може і на те, щоб розвизити піцу.

Почала писати «Супергероїв» 2012 року, віддала у видавництво 2015, але Тобі вдалося, попри болісний досвід цього строкатого відрізу новітньої історії України, виплести цілісну верліброву історію стосунків. У чому секрет?

Я дуже рада це чути! Бо це була ідея! Коли з'явилися перші вірші про супергероїв, вирішила, що хочу видати не добірку, а книжку віршів. Щоб вона була книжкою в повному сенсі цього слова. З героями і сюжетом, часом і місцем дії. Тобто не набором текстів, а власне історією. Цей час стагнації, водночас, був часом освоєного повсякдення. Якраз воно і було тим місцем, яке дозволяло внутрішню еміграцію. Тоді з'явилася можливість куштувати хороше вино, виникли перші цікаві кав'ярні в Києві, простори, в яких можна було щось цікаве робити. І в той же час я зрозуміла, наскільки це спроба будувати власну реальність на непевному, тобі неналежному, ґрунті. Власне, це був наш комікс, яскравий, захопливий і фікційний. Наче граємося в те, що живемо в світі, в якому все вже сталося – демократичні цінності, культ права, свобода, рівність, братерство. А довкола відбуваються страшні речі, а ми бавимось в нормальне життя. І тоді я зрозуміла, що книжка називатиметься «Супергерої». І вона буде такою стьобною. Це буде і самоіронія, й іронія. Буде й про любов до хорошої музики, смачної їжі, красивих речей і подорожей в Барселону єдиним лоукостом в країні. Буде й про тугу за тим, що тобі не підвладне... І так виростили тексти, розгортався сюжет. Усі ми – супергерої, тільки цього суперге-

Книга Олени Гусейнової «Супергерої», «Видавництво Старого Лева», 2016.

роїзму вистачає лише на те, щоб випити зранку хорошої кави. А 2013 року все, що здавалося смішним і вигаданим, виявило себе дуже реалістично. І тоді те, що коїлося тут і тепер, було найменше схоже на комікс. Воно було абсолютно реальним. Виявилось, що героїзм – це річ, стосовно якої це надто рано і надто ризиковано застосовувати тільки іронію. Четвертий розділ цієї книжки написаний після 2013 року. Цей розділ називається «Криптоніт» – шматок планети Криптон, родом з якої Супермен. І такі шматочки рідної планети – єдине, що його робить безсилим. Любов до Батьківщини робить людину безсилою. Про такі пафосні речі раптом доводилося тоді серйозно говорити і думати. Останній розділ відрізняється від попередніх типом письма й, очевидно, ідеєю. У ньому нема текстів, які би не стосувалися майданних подій та війни. Але це не завжди просто відчитується.

Твоя поезія видається мені досить легкою, і саме ця поетична доступність так непомітно й манливо заводить читача в зовсім інший світ, з іншими конструкціями й порядками. Як це Тобі вдається?

На презентації «Супергероїв» у Львові відома літературознавиця Олена Галета сказала, що це не метафоричне письмо, а метонімічне. Мені дуже сподобалася ця формула. Речі, названі в текстах, ніколи не випадкові й майже ніколи не символічні. Якщо там згадую пляшку вина – то це дуже конкретна пляшка вина, не метафоричне вино, в якому істина, наприклад, а каберне чи пінотаж, з усім своїм смаком і історією доправляння в Україну. Але ж реальність як така нам недоступна насправді. Ми ще не вміємо користуватися своїми ресурсами, щоб розуміти повністю, що відбувається з нами і де ми перебуваємо. Наш контакт з реальністю вже сам по собі метафоричний. Для того, щоб пояснити речі, які відбуваються з нами тут і тепер, нам треба використовувати те раціональне мислення, яке ми вже освоїли. І в якийсь момент ми знаходимо себе між фантазіями і спробами їх втілити в реальність. Між принципом реальності і принципом задоволення. І поезія як територія тропів дає можливість не тільки ними говорити, а й дивитися на те, як вони зроблені, з чого й чому. Цей світ важко сприймати буквально. Тоді нетлумачність і герметичність реальності стає дуже видимою.

Морозяться...

Незважаючи на безвіз та асоціацію,
у ЄС відчувається вплив
«євроскептиків щодо України»

ТЕКСТ: Леся ШОВКУН

Українські ЗМІ від саміту були не у захопленні. Стоп-кадр «Телевізійної служби новин» каналу «1+1».

«Історичний» саміт Україна-ЄС не ухвалив підсумкової декларації через небажання визнати європрагнення України. Швидше за все, це – наслідки референдуму у Нідерландах, учасники якого негативно висловилися щодо Угоди про асоціацію ЄС та України. Саміт Україна-ЄС відбувся в Києві 13 липня. «Це саміт увійшов та увійде в історію як саміт безвізу та асоціації», – заявив президент Петро Порошенко. «Більше 100 тисяч українців скористалися безвізом і на власні очі побачили, що безвізовий режим є, і побачили, що таке Євросоюз», – пояснив президент.

Порошенко також нагадав, що 11 липня завершилася процедура ратифікації Угоди про асоціацію України з ЄС. «Я не буду розкривати, яких зусиль нам вартувало завершити ратифікацію. Ми чекали довгих 1110 днів з моменту підписання

угоди в Брюсселі. Ми чекали, що це буде зроблено швидше, але те, що ми це зробили – важливо, – заявив Порошенко. – Я маю надію, що колись ми проведемо наступні саміти Україна ЄС в Донецьку і в Ялті», – зазначив президент.

У вступній промові Порошенко зробив натяк на неприйнятність претензій окремих держав до фрази про «європейське прагнення України». «Україна вже зробила свій зовнішньополітичний вибір. Право вибору майбутнього належить виключно українцям, і жодна країна світу не має право вмикати червоне світло на цьому шляху. І жодна нація не платила таку високу ціну на цьому шляху. При всій повазі до кожного лідера інституцій та держав ЄС, я хочу підкреслити, що ніхто не має жодного ані морального, ані політичного права поступитися буквою і духом угоди про асоціацію, її

метою, її сенсом і її значенням для українського народу і для майбутнього нашої держави», – заявив Порошенко.

Тим часом президент Європейської ради Дональд Туск назвав чи не найбільшою небезпекою для України внутрішню боротьбу. «Зовнішньому ворогу вас не здолати. Ви занадто сильні. Але ви можете зазнати поразки від самих себе внаслідок внутрішньої боротьби. Саме тому ви маєте зберігати єдність та уникати внутрішніх конфліктів», – порадив Туск, який говорив українською мовою. «Якщо ви й надалі будете такими рішучими, хоробрими та послідовними, якими були на Майдані, якими ви є під час боротьби за цілісність держави, якщо ви зможете витримати тягар реформ та не здатися, ви втілите свої мрії та досягнете своїх цілей», – заявив голова Євроради. Він також зазначив, що внутрішня ворожнеча є викликом і для всієї Європи. «Ми зможемо подолати виклики нинішніх часів, тільки якщо об'єднаємося. Немає нічого більш небезпечного за внутрішній розпад спільноти», – сказав Туск.

А президент Європейської комісії Жан-Клод Юнкер закликав Україну прискорити боротьбу з корупцією. «Україна зробила величезний прогрес в останні роки. Реформи були здійснені, все-таки залишається ще багато чого зробити», – відзначив Юнкер, наголосивши, що головне на цьому шляху – боротьба проти корупції.

На пряме запитання журналіста про те, чи була схвалена підсумкова заява саміту і чи є в ній згадка про європейський вибір України, Порошенко, Юнкер і Туск не відповіли, але нагадали про те, що ця теза міститься в преамбулі Угоди про асоціацію. Дональд Туск додав, що підтримує це положення, але наголосив, що

цю заяву робить від свого імені, а не від імені ЄС. «Це також наша особиста думка, моя і Жан-Клода Юнкера. Думка президентів двох європейських інституцій збігається, коли йдеться про відносини України та ЄС», – заявив він.

Сергій Сидоренко, редактор видання «Європейська правда» в матеріалі «Безперспективний саміт: як Євросоюз заблокував європейську мрію України», зазначає, утім, що 19-й саміт Україна-ЄС завершиться без схвалення підсумкової заяви чи спільної декларації. Це трапиться вже вдруге в історії відносин України та ЄС. «За правилами європейської дипломатії, відсутність спільної заяви є демонстрацією глибокої кризи у відносинах: мовляв, лідери зустрілися, але домовитися ні про що не змогли. Через це підсумковий документ вдавалося погодити щоразу – навіть в «кризових» 2004 та 2011 роках», – ідеться в статті. Однак цього року все інакше. За наполяганням країн-членів, Євросоюз поставив під сумнів сам факт того, що Україна прагне до інтеграції з ЄС.

Київ наполягав, щоби в спільній заяві було посилення на фразу з преамбули Угоди про асоціацію: «Європейський союз визнає європейські прагнення України і вітає її європейський вибір, у тому числі її зобов'язання розбудувати розвинуту й сталу демократію та ринкову економіку». «ЄС виявився категорично проти (і байдуже, що йдеться про цитату з угоди, а не про якусь нову норму). Фінальні перемовини з Євросоюзом лише погіршили ситуацію: Нідерланди почали вимагати додати в текст нові обмеження європейської мрії України. Гаагу підтримали ще кілька держав, і, зрештою, перемовини просто розірвали. А Рада ЄС на рівні послів вирішила, що проект, підготовлений до саміту, має піти у смітник», – пише «ЄП».

До будь-яких фіксованих згадок про українську європерспективу хворобливо ставляться Нідерланди, де після парламентських виборів ще триває процес формування уряду. А вже історія з ратифікацією Угоди про асоціацію між Україною та ЄС у нідерландському парламенті завершилася зовсім недавно, лише після того, як Гаазі в грудні минулого року під час саміту лідерів ЄС вдалося вибороти спеціальну інтерпретаційну заяву. У цьому документі окремо наголошувалося, що Угода про асоціацію з Україною не надає їй статусу кандидата на вступ до Євросоюзу, а також не створює зобов'язань надати такий статус Україні в майбутньому.

новинарня

В'їзд росіянам ускладнять

Україна поступово запроваджуватиме систему біометричного контролю іноземців, заявив міністр закордонних справ України Павло Клімкін. Крім того, громадяни Росії, котрі бажатимуть приїхати в Україну, повинні будуть попередньо реєструватися в електронній системі й надавати МЗС України дані про себе. Про це заявив секретар Ради національної безпеки та оборони Олександр Турчинов за результатами засідання РНБО. Україна поки відмовляється запроваджувати візовий режим з РФ, щоб уникнути проблем для громадян України в РФ унаслідок дзеркальних заходів, однак невдовзі почне створювати інтегровану систему, яка передбачатиме зняття біометричних даних та ефективний контроль пересування іноземців. За словами міністра, відповідна система буде запроваджуватися поступово. Візовий режим з РФ міг би призвести до того, що Москва б мала ще одну причину для провокацій та свідомої політики обмеження пересування громадян України на своїй території і в окупованому Криму.

Президент Петро Порошенко заявив на засіданні Ради національної безпеки і оборони України, що Україна вводить біометричний контроль для всіх іноземців, які перетинають державний кордон. «Йдеться про посилення контролю за в'їздом і виїздом і перебуванням громадян інших держав на території України. Ми повинні зняти біометричні дані, включаючи відбитки пальців, цифрову фотографію. Це значно посилить можливості для боротьби з тероризмом», – заявив Порошенко. Проекти відповідних документів вже готові, а МВС і Державна прикордонна служба на засіданні РНБО нададуть інформацію з цього питання. Він також звернувся до міністра внутрішніх справ Арсена Авакова взяти виконання рішення під особистий контроль, щоб на всіх основних пунктах перетину кордону

прикордонники були забезпечені необхідним обладнанням для фіксації біометричних даних.

Рішення має вступити в силу з 1 січня 2018 року. У невідконтрольних районах Донбасу та Криму біометричного контролю поки не буде, зазначив речник Держприкордонслужби Олег Слободян. «Технічні аспекти контролю на цьому напрямку ще будуть обговорюватися», – розповів у Держприкордонслужбі. Слободян наголосив, що «на території Донецької і Луганської областей знаходяться громадяни України, які в силу обставин фактично опинилися під окупацією. Але вони – українські громадяни, це не іноземці. Тому на сьогодні це рішення на них не поширюється. Аналогічною є і ситуація для адміністративної межі з Кримом». Утім, мешканці зони окупованих територій, які бажатимуть отримати біометричний паспорт, необхідно ретельно перевіряти, вважає Олександр Турчинов. З його слів, є вірогідність того, що під виглядом мирних переселенців паспорти та доступ до безвізового режиму отримають терористи чи представники російських спецслужб. Щоб цього не допустити, секретар РНБО закликає внести зміни до чинного законодавства, що дозволить поглиблено перевіряти громадян з окупованих територій. Відповідний законопроект мають внести до парламенту найближчим часом. Іноземці, які є власниками біометричних паспортів, жодних труднощів при в'їзді в Україну не відчуватимуть. «В контексті безвізового режиму, який працює для біометричних паспортів, у нас за визначенням немає проблем не тільки з Європейським Союзом, але і з іншими країнами, у яких є біометричні паспорти за стандартами ІКАО», – зазначив Клімкін, тому для громадян країн ЄС рішення РНБО України фактично не матиме особливих практичних наслідків.

уп

Чехія: зміни до закону про іноземців

Умови перебування іноземців в Чехії знову стануть суворішими. Президент ЧР Мілош Земан в четвер 13 липня підписав поправки до закону, які обмежують економічну міграцію. З новітньою зміною до закону про перебування іноземців не погоджувався Сенат ЧР, який відправляв поправки на доопрацювання в нижню палату, однак там вони знову були проголосовані. Правозахисники також критикували нововведення. Їх турбувала урядова ініціатива скасувати прокурорський нагляд за місцями утримання мігрантів під вартою. Деякі поправки сенатори ще хочуть оскаржити у Конституційному суді.

Відтепер, як це вже зроблено у Законі про надання притулку, буде дозволено припинити процедуру оформлення дозволу на проживання, якщо іноземець без поважних причин не з'явиться до чиновника на його процесуальну вимогу, а також якщо він надаватиме неправдиві відомості або підроблені документи. На процес оформлення документів також може вплинути наявність вироку суду щодо іноземця за умисний злочин. Поштовхом до цього були

недавні проблеми з іноземними робітниками в деяких чеських промислових зонах. Нововведення, кажуть критики, суперечать міжнародним зобов'язанням Чехії та конституційному ладу. Сенатор Вацлав Ласка (від «Зелених») вважає цим відбирання права на судовий перегляд, тобто скасування обов'язку суду припинити процедуру звільнення іноземця у випадку, якщо він буде випущений до завершення судового процесу. Цей захід, каже сенатор, розвантажуватиме суди, але перешкоджатиме іноземцям вимагати відшкодування збитків. Організації, які працюють з мігрантами, також критикують таку новелізацію, яка зміщує сприйняття легальної міграції у бік репресивного розуміння.

Поправка також має на меті обмежити діяльність прихованих агентств із працевлаштування, які діють без дозволу чеського Центру зайнятості. Запроваджує категорію «ненадійний роботодавець» у разі заборгованості, невиплати страхових внесків за співробітників або нелегального працевлаштування. Така фірма не матиме права наймати іноземців. Проти цього виступали

спілки роботодавців на чолі з Господарською палатою, які вважають цей пункт дуже легким для зловживання. Підприємства, вважає палата, легко можуть стати «ненадійними» і через незначні адміністративні порушення.

Утім, працевлаштовані іноземці зможуть перебувати в Чехії до шести місяців без того, щоб були змушені через три місяці звертатися із заявою про продовження віз. Іноземці-підприємці можуть залишатися в ЧР до двох років, якщо їхня діяльність пов'язана з великими інвестиціями. Зміна закону була необхідна відповідно до директив ЄС, які були затверджені три роки тому.

Знову запроваджується інститут карти внутрішнього працівника підприємства. Карта дозволить іноземцям перебувати в Чехії до шести місяців, якщо вони працюють менеджерами, фахівцями або стажистами у компаніях або корпораціях, які мають свою штаб-квартиру за межами ЄС. Півроку матимуть можливість працювати в країні іноземці, які приїжджають на сезонні роботи.

пор

Львів очистили від сміття

Львівська облрада схвалила програму з утилізації сміття. На програму заходів з утилізації побутових відходів зі Львова планують витратити 600 млн гривень. Депутати Львівської облради прийняли програму заходів з утилізації побутових відходів, які накопичуються в обласному центрі, на 2017-2019 роки. У 2017 році на реалізацію програми планується направити 150 млн грн, в 2018 – 300 млн грн, в 2019 році – 150 млн грн. В облраді уточнили, що поховання відходів зі Львова протягом двох років буде здійснюватися на 18 полігонах у Львівській області. У період з 23 червня до 13 липня у Львові прибрали 677 перенакопичених сміттєвих майданчиків. Наступний крок – налагодження роздільного збору твердих побутових відходів. Львівська міська рада

ухвалила рішення про передачу повноважень з вивезення сміття зі Львова облдержадміністрації. Напружена ситуація у Львові із вивезенням побутових відходів через закриття Грибовицького звалища, де в завалі трагічно загинули люди, триває з літа 2016 року. У місті накопичилося понад 14 тисяч тонн сміття. Ситуація починала виходити з-під контролю, прем'єр Володимир Гройсман звинувачував мера Львова Андрія Садового у бездіяльності, а Садовий, який контролює опозиційну парламентську партію «Самопоміч», у свою чергу – уряд та президента у «сміттєвій блокаді» міста. 23 червня почалося вивезення зі Львова накопиченого сміття. Нагромаджені відходи вивозили зі сміттєвих майданчиків на полігони області. Як повідомляла Львівська ОДА, станом

7 липня у місті залишалися переповненіми близько 150 контейнерних сміттєвих майданчиків, до 14 липня місто було очищене від сміттєвих нагромаджень.

захід

«Сміттєва блокада» у Львові стала темою численних сатиричних карикатур фотожаб.

Готується зустріч діаспори

Форум української молоді діаспори «Дніпро 2017» – Річні Збори СКУМО відбуватимуться у місті Дніпро (колишній Дніпропетровськ) 21-23 серпня (вік учасників необмежений), а також неформальна програма 24-26 серпня – для молоді діаспори віком 18-30 років. Реєстрація учасників відбувається в Інтернеті за посиланням <http://fumd.skumo.org> до 5 серпня. Очікується активна участь понад 700 осіб з-за кордону і України. СКУМО забезпечує молодь діаспори, якими підтверджена участь та офіційно запрошеним гостям за кордоном. Для діаспорян передбачена факультативна поїздка в зону АТО 19-20 серпня. За всі питання та додаткові інформації звертатись на fumd@skumo.org або ivanec.t@gmail.com, пишуть Тарас Іванець та Роман Руссу із Секретаріату СКУМО.

Евген Чолій відвідав Прагу

Візит президента Світового Конгресу Українців Євгена Чолія з Канади відбувся в Празі від 8 до 12 липня. Це вже другий його візит до чеської столиці – перший був здійснений у 2011 році. УІЧР підготувала зустрічі з чеськими урядовцями та з громадою у Будинку нацменшин. Також 10 липня президент СКУ зустрівся з очільником української дипломатичної місії Євгеном Перебийнісом. Візит відбувся у рамках відзначення 50-ліття СКУ.

9 липня Президент СКУ побував на Службі Божій в Катедральному соборі св. Климента та поцікавився українським релігійним життям у Празі під час зустрічі з о. Василем Сливоцьким. Того ж дня Євген Чолій узяв участь у відзначенні 50-ліття СКУ, яке організувала складова організація СКУ – Українська ініціатива в Чеській Республіці, на чолі з Віктором Райчинцем. У своїй промові він наголосив на досягненнях СКУ та на майбутніх головних завданнях. Під час цього заходу був також висвітлений короткий документальний фільм «50 років Світового Конгресу Українців».

Того ж дня Президент СКУ відвідав організований українською громадою Чеської Республіки літній табір відпочинку для дітей-сиріт захисників Східної України, яких привітав від імені СКУ. 10 та 11 липня Євген Чолій мав низку зустрічей з державними високопосадовцями і представниками громадянського суспільства, під час яких висловив вдячність за допомогу Україні з боку Чеської Республіки в боротьбі з агресією Російської Федерації та в просуванні євроінтеграційних і євроатлантичних процесів та закликав до подальшої підтримки України, яка тепер значно реформується та модернізується. Президент СКУ також подякував владним структурам Чеської Республіки за притягнення до суду так званого «почесного консульства донецької народної республіки», діяльність якого обласний суд в Остраві визнав незаконним на підставі порушення міжнародного права. Беручи до уваги, що Чеська Республіка тепер очолює Раду Європи, Євген Чолій спонукав її сприяти звільненню Російською Федерацією українських політичних в'язнів та направленою спостережної місії Ради Європи (чи спільної місії з ОБСЄ) у окупований Крим. Окремо Президент СКУ закликав Чеську Республіку визнати Голодомор 1932-33 років геноцидом українського народу, оскільки у постанові чеського парламенту від 30 листопада 2007 року цей термін не прозвучав, однак Голодомор був засуджений як злочин сталінського режиму. Рівно ж він порушив питання про відновлення Музею визвольної боротьби України, який був знищений під час Другої світової в-

їни, та про доступ до урядової програми опіки над могилами.

Під час зустрічей Євгена Чолія супроводжували Посол України в Чеській Республіці Євген Перебийніс, член Української ініціативи в Чеській Республіці Богдан Райчинець та Директор Представництва СКУ зі зв'язків з міжнародними організаціями в Брюсселі Марина Ярошевич. «Світовий Конгрес Українців висловлює вдячність Українській ініціативі в Чеській Республіці за співпрацю в підтримці України та за відзначення 50-ліття СКУ», – заявив Президент СКУ Євген Чолій.

Президент СКУ також зустрівся, зокрема, з: Яною Гінковою, заступницею Директора Департаменту Північної та Східної Європи Міністерства закордонних справ Чеської Республіки, Рудольфом Індраком, директором Департаменту закордонних справ Канцелярії Президента Чеської Республіки, Якубом Ландовським, заступником міністра, начальником Відділу оборонної політики та стратегії Міністерства оборони Чеської Республіки, Романом Мацою, аналітиком Аналітичного центру «Європейські цінності», Зденьком Папоушком, сенатором, головою комітету з питань освіти, науки, культури, прав людини та клопотань, Яном Хвойкою, міністром з прав людини, рівних можливостей та законодавства, Головою законодавчої ради уряду, Карлом Шварценбергом, Головою Комітету закордонних справ Палати депутатів Чеської Республіки.

Євген Чолій є членом Палати адвокатів Квебеку з 1982 року та старшим партнером однієї з найбільших адвокатських фірм. Його юридична практика включає корпоративні і комерційні судові процеси та справи неплатоспроможності і фінансової реструктуризації. Як професійний юрист виступає перед Верховним Судом Канади та перед судами Квебеку різних рівнів. У 2008 році був обраний Президентом Світового Конгресу Українців на п'ятирічний термін та переобраний на другий термін у 2013 році. Світовий Конгрес Українців є міжнародною координаційною надбудовою українських громад у діаспорі, що представляє інтереси понад 20 мільйонів українців. Світовий Конгрес Українців має мережу складових організацій та зв'язків з українцями у 53 країнах. Заснований у 1967 році, Світовий Конгрес Українців був визнаний у 2003 році неурядовою організацією зі спеціальним консультативним статусом Економічною та соціальною радою Організації Об'єднаних Націй.

Пан Чолій від 2006 року є Президентом Української Народної Каси Дежарден у Монреалі та членом Ради директорів Української Кооперативної Ради Канади.

Від 2009 року – член Ради представників Східного Монреалю Федерації Кас Дежарден Квебеку, найбільшої кооперативної фінансової інституції в Канаді. Входить до Ради директорів Конгресу Українців Канади від 1994 року та Фондації Інституту імені Митрополита Андрея Шептицького від 2005 року. Отримав ряд нагород, у тому числі й Діамантову ювілейну медаль королеви Єлизавети II, Золоту ювілейну медаль королеви Єлизавети II, орден України «За заслуги» III ступеня, ювілейну медаль Президента України «25 років незалежності України», медаль Національного олімпійського комітету України та Шевченківську медаль Конгресу Українців Канади. Від 2012 року є довіднику «Найкращі юристи», що є одним з найстарших і найбільш поважних видань у юридичній галузі, у своїх сферах практики. У 2016 році отримав звання доктора Honoris Causa Національного університету «Львівська політехніка» за внесок у просування інтересів України та її євроінтеграції. Разом із дружиною Анною має трьох дітей, Меланію, Степана і Софію, та двох онуків – Захара і Юлію.

Прес-служба СКУ

Євген Чолій з представниками української громади у ДНМ на Воцеловій 3, Прага.

Марина Ярошевич, Віктор Райчинець та Євген Чолій.

Євген Перебийніс, Марина Ярошевич, Карел Шварценберг та Євген Чолій.

Любомир Гузар: «Бути вільним – це бути відповідальним»

Пам'яті Кардинала, аскета та дуже простої Людини

ТЕКСТ: Катерина ВОЇНСЬКА

Разом з весною 31 травня 2017 року Божого, о 18:30, на 85-ому році відійшов Блаженніший Любомир Гузар, Архієпископ-емерит УГКЦ. Ця новина змусила пустити сльозу тисячі людей, які хоч і вірять, що любий Любомир перейшов до Бога, тож залишився живим у кращому світі, але відчують, що дочасний світ без «національного патріарха» дещо спорожнів...

Папа Франциск запевнив, що підносить палкі молитви до Бога, щоб Він дарував вічний упокій цьому ревному пастиреві, який спричинився до відродження Української Греко-Католицької Церкви. Папа пам'ятає Любомирову стійку вірність Христові, плідну апостольську діяльність для згуртування вірних греко-католиків, нащадків примусово виселених з України. Не забуде й Любомирові зусилля в пошуках нових шляхів співпраці та діалогу з православними Церквами. Папа Франциск від щирого серця уділив сповнене віради Апостольське благословення, як знак віри і християнської надії у Воскреслому Господі.

Тисячі вірян прощалися з архимандритом в соборі святого Юра, що у Львові, та Патріаршому соборі Воскресіння Христового (УГКЦ) в Києві. 5 червня відбулася скорботна архиєрейська Божественна Літургія з чином погребіння кардинала. Панахиду із Святославом Шевчуком відслужив патріарх Української православної церкви Київського патріархату Філарет. Кардинала поховали в крипті Патріаршого собору, збудованого за часів головування покійного. Очільник УГКЦ Святослав Шевчук порівняв патріарха, який останніми роками життя втратив фізичний зір, з українським кобзарем, з Шевченковим Перебендею, тому Любомирова пісня не вмере і не загине. Вона вже його пережила: «Перебендя старий, сліпий, Хто його не знає?

Він усюди вештається Та на кобзі грає. А хто грає, того знають І дякують люде: Він їм тугу розганя». Щойно тепер Блаженнішого, за словами Святослава Шевчука, починають слухати ті, які ще вчора не чули: «цей наш химерний український Перебендя залишив нам наш сучасний національний епос своєю мудрістю, своїм словом, навіть своїм гумором і дотепністю. Це його кобзарський спів ми ще довго намагатимемося почути і зрозуміти через його аудіокниги, фільми, звернення і навіть його блоги в Інтернеті». Також згадав, що коли Блаженніший заходив в папський апостольський палац, чи у Верховну Раду України, чи в університет Києва чи Львова, чи будь-яке інше громадське місце, усі вставали. Йому варто було лише прийти і сісти, як усі вже все зрозуміли». Святослав Шевчук зізнався, що хоче, щоб наша Україна носила ім'я Любові і Миру: «Ти любив мир, ти жив у мирі. Ти так тихо з миром упокоївся в Бозі».

Життя Блаженнішого Любомира не було простим. Він народився у Львові 26-го лютого 1933 року в родині львівських інтелігентів. Любомирові діди-прадіди були священиками. Десятирічним він виявив бажання вступити до релігійної школи при монастирі. Та настоятель, знаючи про майбутнє священиків у Радянському Союзі, відрадив юнака. Коли Любомирові виповнилося одинадцять, його сім'я змушена була покинути радянську Україну. Спочатку зупинилися в Зальцбурзі (Австрія). Тут майбутній владика навчався в українській гімназії. 1949 року Гузарі переїздить до США. Лєвова частка земного життя кардинала минула за межами України. «Нашим домом тоді стали українська мова, культура і віра», – якось згадував Блаженніший, як сильно вони тужили за домом: «на великі свята в родині звучало побажання наступного року зібрати-

ся в такому ж складі в Україні. І з кожним роком ця надія танула».

Середню освіту Любомир здобув у Малій духовній семінарії в Стемфорді. 1954 року Блаженніший одержав ступінь філософію в Колегії святого Василія. Потім закінчив Богословські студії у Вашингтонському католицькому університеті. 1958 року одержав ліценціат богослов'я, а також Любомира Гузара висвятив на священника для служіння в Стемфордській єпархії владика Амврозій Сенишин. 1958-1959 роками вчителював у Стемфордській духовній семінарії святого Василія, служив у Кергонксоні як душпастир оселі «Союзівка» Українського народного союзу та виховної оселі Спільки української молоді Америки в Елленвілі.

Наприкінці 60-х років Гузар познайомився з Йосифом Сліпим. Ця зустріч настільки торкнула Любомирове серце, що він подався за отцем Йосифом аж до Риму, де прожив майже 25 років. Переїхав туди 1969 року для продовження богословських студій. 1972 року Блаженніший став доктором богослов'я, адже захистив дисертацію про митрополита Андрея, його богослов'я і духовність християнської єдності та працю заради неї. Того ж року вступив до монастиря Святого Теодора (монахів Студійського уставу) в Гроттаферрата (Італія). 1973-1984 роками викладав у Папському місійному університеті «Урбаніана» в Римі. 2 квітня 1977 року в монастирі Студійського уставу в Кастель-Гандольфо патріарх Йосиф висвятив Любомира на єпископа, а 1978 року призначив Гузара архимандритом монастиря Святого Теодора та відповідальним за монастир Студійського уставу за межами України. Отець Любомир був помічником Йосифа Сліпого, який відсилав Гузара для діалогів з церковними громадами країн, в яких діяла УГКЦ (зокрема

Канади, Бразилії, Австралії, Парагваю та ін.). Як вдавалося єпископу полагоджувати конфлікти? Він просто зрозумів, що «люди скрізь однакові. Їх хвилюють одні і ті ж проблеми, і якщо ви до них добрі, то і вони будуть ласкаві до вас». І, нарешті, 1993 року Блаженніший повернувся на Батьківщину! До 1994 року служив духівником у Львівській духовній семінарії Святого Духа. 1996 року владика став Єпископом-помічником Глави Української Греко-Католицької Церкви, 2001-го – Верховним Архієпископом УГКЦ та кардиналом Католицької Церкви. 2005 року Любомир переніс резиденцію Глави УГКЦ зі Львова до Києва. Цим вчинком наголосив на національному, а не локальному значенні УГКЦ. 2011 року Блаженніший пішов у відставку через надто слабе здоров'я, попередивши: «Я не лізу на піч, де буду сидіти дідком. Багато ще хочу зробити». Єпископ до смерті був активним громадянином, вірним християнином і справжньою Людиною.

Під час Революції Гідності незрячий кардинал Гузар був першим з моральних провідників Євромайдану: «він таким чином виявляв солідарність із сподіваннями свого народу на майбутнє без корупції, – пише Дж. Вайгель у «Nationalreview», – майбутнє, в якому Україна, як невід'ємна частина Заходу, посідала б своє законне місце, несучи із собою багатство візантійської духовності й культури». Тоді, на Майдані Незалежності, він звернувся до сотень тисяч українців: «Якщо хочете жити у нормальній державі, передати її дітям і внукам – чинімо добро!» Блаженніший був переконаний, що ми платимо за нашу нездарність. Тому будемо довго терпіти, поки не почнемо працювати: «треба людей вчити не як терпіти, а вчити, як працювати». Адже, словами кардинала, влада боїться свободи в серцях значно більше, ніж голодного бунту: «голодного можна купити, а вільного – тільки вбити». Єпископ закликав повірити, що Господь створив нас вільними: «ніхто так не шанує нашої свободи, як Бог. Але ми не маємо відваги бути вільними. Бо бути вільним – це означає бути відповідальним».

Серце багаторічного керівника відновленої УГКЦ нестерпно тужило за одвічною єдністю: єдністю людини з Богом, людини з людиною. Він печалився через поділену церкву, яка з часів князя Володимира була єдиною, але «впродовж тисяч років ми «зуміли» поділитися». Він переконував, що нема чотирьох церков, а є одна поділена церква. Але був певний, що остаточна мотивація до об'єднання має бути духовною, а не політичною або іншою: «нам бракує прагнення єдності... А єдність від Бога. Єдність церкви – це Божий дар. Бог готовий нам її надати, бо Він нас так сотворив».

Він був монахом-аскетом. Не любив розкоші. А коли хтось захоплювався його

діяльністю, кардинал казав: «Усе це придумав не я. Я лише продовжив те, що почав митрополит Андрей. Я втілював у міру сил сформульоване ним бачення церкви. І точно так само чинили до мене патріарх Йосиф і митрополит Іван-Мирослав Любачівський. Наша сила в тому, що ми стоїмо на плечах один одного».

Він мріяв так, що врешті здійснив свою мрію: «Моя мрія в житті – бути людиною, хочу бути людиною».

Він мав дуже проникливий розум, дуже добре розпізнавав «буряни» в українському суспільстві: «у нас дуже швидко всі розчаровуються. Нема чого розчаровуватися, ніщо само собою не зробиється. Треба, щоб кожен на своєму місці брався до праці». І не лише в українському: «Західна Європа переживає кризу моралі – там моральний лібералізм, який намагається виправдати все». Блаженніший цікаво підмітив, що «люди відкидають мислити – це фундаментальна проблема».

Він мав чудовий гумор. Тих, які обурювалися вибором синоду церкви, коли наймолодшого з єпископів, Святослава Шевчука, призначили очільником УГКЦ, кардинал заспокоїв: «Брати, молодість, можливо, і гріх, але не переживайте – з кожним новим днем він спокунується».

Він був дуже простий. Одного разу на зустрічі архієрея запитали: «Отче, а як навчитися любити?» Блаженніший відповів: «Треба спробувати».

Він мав надію. Навіть у війні отець додавав шанс для спасіння: «українське суспільство все ще дуже розділене, і питання зовсім не в нинішній війні. Нас довгий час ділили між різними країнами. Через це ми не хочемо і не вміємо спілкуватися один з одним. Ми не відчуємо єдності, а значить, і власної сили. Війна, якою б жахливою вона не була, це й шанс подолати нашу відчуженість один від одного». Він наголошував, що між сходом і заходом України немає поділу: «поділ існує між тими, хто любить Україну, і тими, хто її не любить». І закликав збагнути, що мир – не брак боротьби, а любов до ближнього.

Він не був зіпсутий радянським минулим. Не розумів, як можна публічно висловлю-

вати одне, а в кулуарах – протилежне. Був переконаний, що будемо «пропащими, якщо думатимемо лише про задоволення власних потреб». Нам треба «дивитися далеко вперед і зберігати головне – людську гідність».

Не боявся бути іншим, але й не прагнув вирізнятися. Будучи очільником УГКЦ, отець Гузар у Ватикані надав перевагу церковним шатам східного обряду. Цим жестом наголошував, що підпорядкування Папі Римському зовсім не заперечує ідентичності української церкви, а навпаки – сприяє.

Він був справжнім батьком, не маючи кровних дітей. Закликав батьків плекати дітей в атмосфері тепла і мудрої любові, щоб «дати відчутти дитині її гідність і гідність інших людей». Також чувати, бо «передавання позитивних чи негативних вартостей відбувається природним шляхом: що батьки думають, про що говорять, як поведуться – формує їхню дитину». Наголошував на дисципліні любові: «дисципліні повинні підпорядковуватися всі члени сім'ї, передусім батьки: на все є свій час і щодо всього певна позиція». Адже розпечена дитина, на думку Любомира Гузара, раніше чи пізніше почуватиметься нещасною: «не завжди зможе отримувати все так легко, як їй це вдавалося в дитинстві». І визнавав: «нешаслива та дитина, між батьком і матір'ю якої є постійна незгода та непорозуміння».

Він був глибоко релігійним. Релігія для кардинала не була знанням про Бога, а зустріччю з Богом, «свідомістю того, що ми не є самі». Тому визначав релігію як «ставлення особи до особи, особи людської до особи Божої». Стверджував, що така зустріч може бути лише особистою: «чи може бути справжньою зустріч в Інтернеті чи, скажімо, по телефону? Ні. Зустріч – це коли особи зустрічаються фізично, особисто. З Господом Богом все так само. Спілкування з Ним не має бути механічним, масовим»...

Отче Любомире, молись за наші молитви, щоб вони подобалися Богові. Молимося за Вас, бо Ви подобаєтеся нам!

Томаш Седлачек Економіка добра і зла

Якщо ви шукали книжку про економіку, яка не лише написана легко й доступно, а й зрозуміла навіть неспеціалістам, де сама економіка постає пригодницькою подорожжю, наприкінці якої знайдемо аргументи для глибших роздумів про світ та роль людини в ньому, то це дослідження – саме те. «Якщо ви вирішили, що в відпустку цього року краще не йти, бо багато роботи/треба збирати на квартиру/машину/віддавати кредит/тощо, не пожалійте 150 грн на книгу Томаша Седлачека, три дні невідривно читайте, а потім тільки встигайте дивуватися, яким нереальним чином ваше життя змінюється на краще й спокійніше. Перевірено на собі», – зазначила про видання його перекладачка Тетяна Окопна. Це неординарний погляд на наукову дисципліну, яку більшість із нас стереотипно вважає «сухою». Автор – чеський економіст – у своєму дослідженні сміливо виходить за межі економіки та поєднує її з історією, філософією, психологією та давніми міфами. Ця філософсько-економічна книжка перекладена 18-ма мовами і стала бестселером у багатьох країнах, здобула міжнародні нагороди. У 24-річному віці став економічним радником президента Вацлава Гавела. Увійшов до престижного рейтингу 100 найвпливовіших мислителів планети. Томаш Седлачек входить до знакових міжнародних чеських організацій, як-от Всесвітній економічний форум (WEF), консультативна група Європейської комісії. Був членом Національної економічної ради (NERV). Сьогодні є головним стратегом із макроекономіки ČSOB. Читає лекції з філософії та економіки у Карловому університеті, є одним із популярних лекторів та полемістів багатьох світових конференцій, форумів та університетів. «Видавництво Старого Лева», рік видання: 2017. Палітурка: тверда, матова. Кількість сторінок: 520. Ціна на інтернет-сторінках видавництва: 150 грн.

Хтось боїться привидів у дитинстві, а когось привиди дитинства переслідують ціле життя. Гана їде додому, в маленьке село на березі Влтави у Південній Чехії, де не була 15 років. Тут живе її хворий

Їржі Гаїчек Риб'яча кров

батько. Вона хоче поговорити з ним, віддати могилу матері, відшукати втраченого брата, поспілкуватися з друзями юності – словом, для того, щоб закрити гештальти. Із нею в гаманці – список із дванадцяти імен. Вона врешті наважилася дати раду своїм спогадам і стосункам, за давним почуттям і образами, пробачити й попросити пробачення. Дитячі згадки відтворюють історію, типову для сільських районів Чехословаччини у 80-х роках минулого століття: її родина і село – серед багатьох зруйнованих швидким поступом соціальних змін та індустріалізації. Ті крихітні світи зникли майже непомітно, але багатьом їхнім вихідцям не дає спокою відлуння старих історій, аж поки їх не докажуть до кінця.

Книжка одного з чільних сучасних авторів Чехії Їржі Гаїчка «Риб'яча кров» у перекладі Ірини Забіяки оповідає про південночеські села, затоплені у 1980-1990-х роках будови атомної електростанції. Хата Гани схована під водою. Далі автор вдається до ретроспективи й переносить героїню в її юність – із гуляннями, першими коханнями, зрадами, а також із родинним конфліктом, який тягнеться від батька до сина вже кілька поколінь. Саме на час Ганиної юності припадає розпорядження влади про затоплення села й підготовка до цього. Частина мешканців це приймають, інші намагаються боротися проти урядового рішення. Видавництво: «Комора», рік видання: 2017, сторінок: 352, ціна на інтернет-сторінках видавництва: 140 грн.

Він впускає тебе до себе,
так, наче за дверима в нього музей.
Нагріті сонцем вікна.
М'які спинки крісел,
прохолодна бавовна на ліжку,
загострений олівець під ним
вже вилиняли,
а він далі боїться,

Щоб не було ще гірше.
Щоб ти не пройшла тут
взутою,
щоб ти не пройшла тут
босою.
У нього для тебе немає слів,
тільки цей аудіогід на шнурку.
Шнурок сподівань
зелений від часу.
Він одягає його тобі на шию –
і затагує.

*Олена Гусейнова, із поетичної збірки
«Супергерої»*

Мая паезія памерла...
Я цвік праграмы – у труне
ўсяе паезіі сучаснай.
За блазна выбралі мяне.
Дзеля пацехі гэткай часта
цар дваініка на трон турне
на час замежнага турнэ.

Пакутуй за грашкі свае,
на подыюме ўкрыжаваны,
нібы кабанчык свежаваны –
віна крыві на ўсіх стае
для вечнамаладзільнай ванны,
калчкі ж будуць разжаваны

ўсяедным крытыкі вярблюдам,
а рэшта выльецца ў пясок...
Якая прагнасьць – зняць прылюдна
з сарамацення паясок!
*Макс Шчур, Невідомная бібліятэка.
Дзяслоў, №50.*

Пороги – Пороги – культурно-політичний часопис для українців у Чеській Республіці. Виходить 12 разів на рік. № 6/2017, рік XXV. Підписано до друку 17 липня 2017 року. Ел. пошта: porohy@seznam.cz. Інтернет-адреса: www.ukrajinci.cz/ua/casopys-porohy/, реєстрація: МК ЧР/7044. Номер готували: Богдан Райчинець, Катерина Воїнська, Олег Павлів, Назар Котельницький, Леся Шовкун, Олекса Лівінський. Використовуються повідомлення інформагентства та ілюстрації з відкритих джерел. Художнє оформлення та верстка: Тереза Меленова. За достовірність викладених фактів відповідає автор статті. Редакція має право скорочувати матеріали і виправляти мову, не поділяти поглядів автора. Рукописи не повертаються. Часопис друкується із фінансовою допомогою Міністерства культури ЧР. Видає: спільнота «Українська ініціатива в ЧР», ДНМ, Воцелова 3, 12000, Прага 2, ЧР; зареєстрована Міським судом у Празі, номер документа L 6121; контакт: uicr@centrum.cz, info@ukrajinci.cz, www.ukrajinci.cz; тел.: +420221419821; ід. номер: 60448296. Розрахунковий рахунок: 1925774379/0800. **Porohy** – kulturně-politický časopis pro Ukrajince v České republice. Vychází 12-krát ročně. Název je odvozen od ukrajinského «porih» – práh domu, říční práh. Č. 6/2017, ročník XXV. Uzávěrka: 17. července 2017. E-mail: porohy@seznam.cz, web: www.ukrajinci.cz/cs/casopis-porohy/, registrační číslo: MK ČR/7044. Číslo připravili: Bohdan Rajčinec, Kateryna Vojinska, Oleh Pavliv, Nazar Kotelnický, Lesja Šovkun, Oleksa Livinsky. Používáme zprávy informačních agentur a ilustrace z otevřených zdrojů. Grafika: Tereza Melenová, www.gd3.cz. Časopis vychází s finanční podporou Ministerstva kultury ČR. Vydává: spolek Ukrajinská Iniciativa v ČR, sp. zn. L 6121 vedená u Městského soudu v Praze, adresa: DNM, Vocelova 3, 12000, Praha 2, ČR. uicr@centrum.cz, info@ukrajinci.cz, www.ukrajinci.cz. Tel.: +420221419821. IČO: 60448296, číslo účtu: 1925774379/0800.

LACKFOLIE – luxusní řešení podhledů

Stropy nebo podhledy jsou často opomíjeným prvkem interiéru. Český výrobce napínaných podhledů Lackfolie s.r.o. je však společností, která dokáže z jakéhokoli interiéru vytvořit zcela unikátní prostor a to právě díky jedinečné technologii určené k úpravě stropu.

• O CO SE JEDNÁ?

Na první pohled se zdá být technologie velice jednoduchá. Ve zkratce, po obvodu místnosti se připevní speciálně vytvarovaný hliníkový profil, do kterého se zespoda připevní natažená fólie. Určitou analogii lze najít například v natažení membrány na buben.

Výhodou této technologie je bezesporu její jednoduchá a rychlá montáž bez nutnosti vyklizení prostoru. Při montáži se musí fólie nahřát aby byla tvárná, což umožní její následné uchycení v profilech.

Do fólie lze běžně zabudovat jakékoliv stropní prvky jako světla, reproduktory, vzduchotechniku atd.

Také jejich snadná údržba a odolnost je jedním z nejčastějších důvodů proč se v konečném důsledku klient rozhodne právě pro napínaný podhled. Povrch fólie je snad omyvatelný a zároveň natolik pevný, že nehrozí protržení.

• IDEÁLNÍ ŘEŠENÍ DO VLHKÝCH PROSTOR

Tato technologie má výborné uplatnění i v prostorech se zvýšenou vlhkostí. Díky svým vlastnostem fólie nepropouští vlhkost a chrání tak původní strop od plísní a jiných nepříznivých vlivů spojených s vlhkostí.

• TYPY FÓLIÍ

• EXISTUJÍ ČTYŘI ZÁKLADNÍ TYPY FÓLIÍ:

Lesklá – je charakteristické pro svůj zrcadlový efekt, díky kterému lze docílit zajímavé atmosféry interiéru jejím vhodným nasvícením, případně pokud je fólie použita do interiérových bazénů, kde zajímavým způsobem odráží vodní hladinu

Matná a strukturovaná matná – nejkonzervativnější volba, strukturovaná matná fólie dokonale imituje štuk

Translucentní fólie – tento speciální typ fólie se vyznačuje 50-ti procentní propustností světla a slouží k vytváření celoplošné svítících stropů.

Kromě výše zmíněných fólií jsou na trhu dostupné i jiné odvážnější varianty. Existují fólie, které po aplikaci na strop vypadají jako zrcadlo, dále fólie metalické, vzorované, perforované, a v neposlední řadě lze na fólie i tisknout, takže v konečném důsledku může mít podhled téměř jakoukoliv podobu.

• FÓLIE JE MOŽNÉ VZÁJEMNĚ KOMBINOVAT, TVAROVAT A VYTVÁŘET Z NICH DOKONCE I VÍCEÚROVŇOVÉ PODHLEDY.

Odborná veřejnost i koncoví zákazníci začínají čím dál tím více objevovat půvab napínaných podhledů a jejich obliba neustále stoupá. Děje se tak nejen z důvodu jejich širokého uplatnění a designu, ale také z důvodu zefektivňování výrobního procesu a cenové konkurenceschopnosti ve srovnání s jinými možnostmi montáže podhledů.

• O SPOLEČNOSTI LACKFOLIE S.R.O.

Společnost Lackfolie s.r.o. byla jedním z prvních přímých výrobců napínaných podhledů u nás. Má za sebou stovky realizací v českých domácnostech, hotelech, wellness a komerčních prostorech v České republice a v okolních zemích.

Více naleznete na webových stránkách společnosti www.lackfolie.cz

ТВОЯ ПОДОРОЖ В ЄВРОПУ

РЕГУЛЯРНІ ПАСАЖИРСЬКІ ПЕРЕВЕЗЕННЯ
ПОЛЬЩА УКРАЇНА ЧЕХІЯ

ТВІЙ БІЛЕТ ОНЛАЙН
www.dmd-ticket.eu
info@dmd-group.eu

РЕЗЕРВАЦІЯ ТА ПРОДАЖ КВИТКІВ
КАСА 18 АВТОВОКЗАЛ "ФЛОРЕНЦ"
(нове приміщення)
Щоденно 08:00 - 21:00
Тел.: +420 777 300 214